

ISSN

0463-6309

Sietai



LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS

1985



5

rugsėjis
spalis

TURINYS

S. Vilkauja	Vysk. A. Baranauskas	4
A. Baranauskas	Iš "Anykščių Šilelis"	6
A. Saudargienė	Arafura jūros misionierė	7
B. Šimkienė	Kas dabar rašoma apie dirbančias amerikietes	13
G.H. Chesterton	Apie gulėjimą lovoje	16
O. Gailiūnaitė	Eleną Butnevičiūtę-Reisonienę prisimenant	17
• Knygos	A.R. — Knygų apžvalga	19
	N. Kulpavičienė — Čiurlionis ir kiti reprezentaciniai leidiniai	20
	O. Juodišienė — Kelionė į Tilsonburgą	22
• Moterys pasaulyje	B. Žilvytytė — Senelę prisimenant	23
• Sveikata	J. Prunskis — Cheminis maisto pasikeitimas	24
• Madų ir grožio pasaulis		
• Šeiminių kampelių	veda L. Murauskienė	28
• Atsiųsta paminėti		30

ILIUSTRACIJOS

A. Skirutytė	Naktigonė	3
A. Žmuidzinavičius	Senkapiai	5
G. Kalpokas	Pavasaris	6
S. Šileikienė	"Woman within circle"	14
S. Šileikienė	"Small interaction"	15
A. Sургailienė	Iliustracijos	16
M.K. Čiurlionis	Iliustracija	21

"MOTERIS" LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS

1985 m. Nr. 5 (167)

NORA KULPAVIČIENĖ — redaktorė

S. GIRDAUSKIENĖ — liuanistė. Z. DIDŽBALIENĖ — korektorė

L. MURAUSKIENĖ — skyriaus vedėja

B. PABEDINSKIENĖ — administratorė, R. STABAČINSKIENĖ — ekspeditorė

LEIDŽIA KANADOS LIETUVIŲ KATALIKŲ MOTERŲ DRAUGJA

Redakcijos ir administracijos adresas: 1011 College St., Toronto, Ont. M6H 1A8, Canada

Spaudė Litho-Art Limited, 971 College St., Toronto, Ont. M6H 1A6

Prenumerata metams \$10.00, garbės prenumerata \$15.00, vieno numerio kaina — \$1.75

Viršelis — lietuviškas audinys.

Jei nėra kitaip susitarta, gautąją medžiagą, kaip straipsnius, nuotraukas ir kt. redakcija negrąžina ir taisyti tvarko savo nuožiūra.

"MOTERIS" Lithuanian Women's Magazine. 1985 m. Nr. 5 (167)

Printed by Litho-Art Limited in Toronto, Ont.



moteris

1985

5 (167)



A. SKIRUTYTĖ

NAKTIGONĖ

VYSK. ANTANAS BARANAUSKAS

S. VILKAUJA



Vysk. A. Baranauskas gimė 1835 m. sausio 17 d. Anykščių apylinkėje, ūkininkų šeimoje. Tad šiemet sueina 150 metų nuo jo gimimo. Pradinį mokslą įgijo Anykščiuose. Kadangi iš pat mažens jis buvo silpnos sveikatos, tai tėvai susirūpino jo ateitimi, nes ūkio darbai jam būtų buvę per sunkūs. Tuomet nuvežė jį į Rumšiškių raštininkų mokyklą. Ją baigęs, Baranauskas buvo valsčiaus raštininku Raseiniuose, Skuode, Sedoje, o vėliau dirbo ir kitose vietose. Jis jau nuo pat mažens svajojo būti kunigu. Tad sunkiai įsigijęs 4 klasių pažymėjimą, 1856 m. įstojo į Varnių kunigų seminariją. Vėliau buvo pasiūstas į Petrapilio dvasinę akademiją, kur buvo išventintas kunigu. 1863 m. išvažiavo į Romą ir Miuncheną mokslo žinių pagilinti. Grįžęs iš užsienio, A. Baranauskas buvo paskirtas profesorium į Petrapilio dvasinę akademiją. Netrukus vysk. M. Valančius jį perkėlė į Kauno kunigų seminariją, kur dėstė pagrindines tikėjimo tiesas, pamokslų sakymus, lietuvių kalbą ir kt. 1883 m. buvo paskirtas Kauno vyskupo padėjėju, o 1897 m. tapo Seinų vyskupu. Jis mirė Seinuose 1902 m. lapkričio 13 d. Palaidotas Seinų katedroje.

Be religinių bažnyčios pareigų, jis domėjosi matematika ir į senatvę pradėjo versti Šv. Raštą lietuvių kalbą, bet nepabaigė. A. Baranauskas, dėstydamas lietuvių kalbą kunigų seminarijoje, susirūpino mūsų rašyba. Tada jis pradėjo tyrinėti mūsų tarmes, ypač Anykščių apylinkės. Tuo reikalu susirašinėjo su Vokietijos kai kuriais kalbininkais. Jis domėjosi ir mūsų

VYSK. A. BARANAUSKAS (DEŠINĖJE), VYSK. BERESNEVIČIUS IR VYSK. PAULIONIS 1884 METAIS

tautosaka, net klierikus ragino užrašinėti pasakas ir kt.

Pirmieji jo literatūriniai bandymai buvo laišakai, kuriuos eiliuotus jis siųsdavo savo tėvams. Tačiau būdamas kunigų seminarijoje, jau pradėjo daugiau rašinėti. 1857 m. parašė eiliuotą "Dainų dainelę". Čia apdainavo Lietuvą ir jos garbingą praeitį. Kai važiavo į Petrapilio dvasinę akademiją, sukūrė "Kelionę Peterburkan". Tai buvo atsisveikinimo eilėraščiai su Lietuva ir visais namiškiais. Jis dalimis juos siuntė į Anykščius. Kai kurie iš tų eilėraščių ilgainiui tapo dainomis ir paplito po visą Lietuvą.

Manau, kad vyresnioji išeivijos karta dar labai gerai prisimena tas senas dainas, kurias visi dainavo Lietuvoje. Aš atsimenu, jog ir mano mamos tarp daugelio dainų, kurias ji mus visus išmokė, kai dar buvome maži vaikai, mėgiama daina buvo K. Vanagėlio "Kur banguoja Nemunėlis, kur Šešupė miela plaukia." Bet jai patiko ir vysk. A. Baranausko daina "Sudiev, Lietuva!" Kadangi ji žinojo, kad tą

dainą parašė vyskupas, tai turėdavome visi drauge dainuoti:

*Sudiev, Lietuva! man linksma buvo
Gyventi tavo šalelėj.
Širdį man skaudžia, skaudžia ir graudžia
Svetimojon važiuojant.*

*Sudiev tėveliams, broliams, sesulėms —
Nebe greit pasimatysim!
Sudiev Anykščiams, sudiev Utenai,
Sudiev Lietuvos kalnams! Ir t.t.*

A. Baranauskas dar parašė “Pasikalbėjimą giesmininko su Lietuva”, “Neramumą” ir kt. Tačiau svarbiausias kūrinys, su kuriuo jis pateko į mūsų literatūros istoriją, yra gamtinė poema — “Anykščių šilelis” (1858 m.). Įdomus yra tos poemos atsiradimas. Kai jis mokėsi kunigų seminarijoje, tai prof. Gabšys, kalbėdamas apie A. Mickevičiaus “Poną Tadą”, pradėjo tvirtinti, jog taip buvo galima parašyti tik lenkiškai. Tokios poemos parašyti lietuviškai neįmanoma, nes lietuvių kalba netinka poezijai. Jaunas klierikas A.

Baranauskas, sėdėdamas suole ir klausydamas to profesoriaus aiškinimų, taip buvo paveiktas, jog pasiryžo parašyti poemą lietuvių kalba. Tad parvažiavęs vasaros atostogų į namus, jis parašė “Anykščių šilelį”. Tai buvo eiliuota poema apie jo tėviškės mišką. Visi mūsų literatūros istorikai ir kritikai šią poemą labai vertina. Daugelis net tvirtina, kad kai kurios šios gamtinės poemos vietos yra daug geriau pasisėkusios, negu A. Mickevičiaus.

“Anykščių šilelis” pirmą kartą buvo išspausdintas 1860 m. L. Ivinskio kalendoriuje. Poema yra išversta į latvių, lenkų, rusų ir vokiečių k. N. Rastenis 1956 m. JAV-se išvertė ją ir į anglų kalbą. Spaudoje teko skaityti, kad prof. Ikuo Murata verčia į japonų kalbą vysk. A. Baranausko “Anykščių šilelį” ir K. Donelaičio “Metus”. Jis yra du kartu viešėjęs Vilniuje ir gerokai išmoko lietuvių kalbą. Be to, mokslo tikslais lankėsi ir JAV-se.

Vysk. A. Baranausko “Anykščių šilelio” poema šalia K. Donelaičio “Metų” ir Maironio, “Jaunosios Lietuvos” yra laikoma vienu iš svarbiųjų epinių kūrinių, kurie praturtina negausią mūsų literatūrą.



A. ŽMUIDZINAVIČIUS
SENKAPIAI

IŠ "ANYKŠČIŲ ŠILELIS"

...Laukais, pievom atgauna. — Viduj pušynėlių
Jauti sau gražiai kvapą dirvų ir pievelių.
Ir taip visa sumyšta, vėjeliu praskysta,
Kad nei nosis šių kvapų visų nepažįsta;
Tik tartum giria, pieva ir laukas sustarę,
Iš brangiausių kvėpalų mišinį padarę,
Dievui ant garbės rūko taip ramiai, taip meiliai,
Lyg kad skripuoja, juokias, gieda, verkia gailiai,
Ė tie balsai visoki taip krūvon susiaudžia,
Kad jų skyrium nežymu, — ė tik širdį griaudžia.

Ai siaudžia gražiai miškas, netil kvėpia gardžiai,
Siaudžia, ūžia ir skamba linksmai, dailiai, skardžiai.
Vidunaktyj taip tyku, — kad girdi, kaip jaunas
Lapas arba žiedelis ant šakelių kraunas;

Girdi, kaip šakom šnibžda medžių kalba šventa,
Kaip žvaigždėlės plevėna, gaili rasa krinta.
Dėl to ir širdyj visos pajautos nutilsta,
Ramum tykumu, malda dūšia dangun kilsta.
Ė kai jau dienos brėkstant rytai šviesa tvinksta,
Rasos pilnos žolynų galvos linksta,
Tada šilas nubunda, visa yra tylą,
Prasideda pamažu šventa dienos byla.
Kas ten šlama? — Ė vėju papūstas lapelis,
Ėgi gūžtoj nubudęs sujuda paukštelis.
Kas ten treška? — Ė vilkas: dieną, mat, užuodžia,

Iš naktinės medžionės per pakrūmes skuodžia.
Ėgi lapė į olą, žąsioką įskandus,
Ėgi barsiukas bėga, išlindęs iš landos;

Ėgi linksmutė stirna per pušyną striuoksi;
Ėgi pušin iš pušies voverytė liuoksi;
Ėgi, mat, širmuonėlis ir kiaunė juodoji
Ir visoki žvėreliai po mišką ulioja.
Kas ten taukši? Ė stuobri kapoja genelis.
Kas mekena? — Ėgi, mat, perkūno oželis.
Kas ten šnibžda? — Ė šnypščia iš kelmo piktoji,
Ėgi srove teškėna upelė šventoji.
Kas ten kalbas? — Ė žąsys paupėj gageną;
Ėgi, mat, lizde starkus pamiškėj klegena;
Ėgi antys "pry! pry! pry!" priskridę į liūną;
Ėgi kukutis klausia savo pačią, sūnų:
"Ką, ką, ką jums atnešti? Ką jūs kalbat niekus?
Ką, ką, ką, ką? ar grūdus? ar musias? ar sliekus?"

Ėgi, mat, gegutėlė dairos ir kėtojas:
Čia kukuodama verkia, čia juokias, kvatojas.
Skamba tik, skamba miškas: čia volungė leva
Trotina: "Ieva, Ieva! neganyk po pievą!"
Čia paupėj "ri-u! ri-u! ri-u!" tilvikas sušuko,
Čia vėl balsų visokių — lyg trūkte pratrūko.
Vis kitoki balseliai, vis kitokios bylos;
Dagiliai, pečialandos, strazdeliai, čyžylos,
Kėkštai, šarkos ir kitos vis saviškai gieda:
Toj juokias, toj vaitoja, ė toj niekus klieđa.
Ė už visus viršesnis lakštingalės balsas:
Pilnas, skardus, griaudingas ir, taip sakyt, skalsus:
Skamba, ūžia per krūmus ir vis kitaip mainos,
Ir vis dūšion įsmenga — lyg Lietuvos dainos.





Prisijungė ji prie mūsų išvažiuojant iš Broome, garsiausio Australijos perliavimo uosto prie Indijos vandenyno. Vidutinio ūgio, liesa, šviesiaplaukė, nežiūrint pažengusio amžiaus, įlipo į autobusą lengvai, kaip šešiolikinė mergaitė. Atsisėdo vienintelėje tuščioje vietoje turistiniame autobuse šalia manęs. Nusišypsojo ir prisistatė: Mary Smith.

Pirmuose susitikimuose su australais pajusdavau jų antagonizmą, sukeltą pavydo mums europiečiams. Bet Mary švytėjo džiaugsmu. Ji buvo patraukli. Ji man patiko.

Važiavome į šiaurės rytus Didžiosios Smėlio dykumos šiauriniu pakraščiu. Turistinis autobusas šokinėjo neasfaltuotu keliu, kėlė dulkes. Kalbėti buvo sunku.

Smilgų kupstai ir pilki padžiūvę krūmokšniai maršino akmenuotą dykumą. Pakilesnėse vietose daugėjo išsikerėjusių eukaliptų, tarpuose stūksojo raudoni termitų bokšteliai, fantastiškų pilaičių korai, kai kur net iki dešimties, ir daugiau, metrų aukščio, ir žolmedžiai.

Termitai (Termes) populiariai vadinami baltosios skruzdės, negiminingi skruzdėms. Šie tropiniai vabzdžiai bijo šviesos, negali gyventi be vandens, iš žemės lipdo tamsias pastoges, giliais tuneliais prasikasa prie požeminių šaltinių, maitinasi mediena. Poravimosi metu pakyla į orą ir skrenda pulkais į tolius.

Prisiminiau termitų spietimąsi Sydnejuje. Pilnas oras buvo baltų sparnuočių. Slėpdamiesi nuo šviesos lindo į akis, į plaukus, į drabužius, veržėsi į namus, kasėsi į žemę. Vakarop, palikę baltų sparnelių sluoksnį, išsišlapstė po pamatais, po medžių šaknimis, įsimetė į namus.

Buvo sausas laikotarpis. Paliesti krūmeliai byrėjo. Prie kelio gulėjo viena kita avis išverstom akim. Po eukaliptu glaudėsi asiliukai, kitur nuo bandos atsiskyrusi avis. Žemės paviršius kilo.

“Tai izoliuotas, mineralais turtingas, milijonų hektarų ganyklų Kimberleys kraštas. “Nutraukė tylą Patrick turistų vadovas — autobuso vairuotojas, kurį ilgoje kelionėje pamėgau. Šis jaunas vyras visais atve-

jais rado išeitį, išmintingai atsakė į kiekvieną klausimą.

Stebėjomės nuplikusia žeme, nubalusiais galvijų griaučiais ir laukinių šunų ‘dingo’ gaujomis.

Netikėtai kelias baigėsi prie upės, išgraužusios gilius, vingiuotus tarpkelius.

“Tai Fitzroy,” praneša Patrick. “Ji ir jos intakai monsūnų metu surenka kalvuoto Kimberleys vandenį ir neša į Indijos vandenyną, persipildžiusi užlieja ganyklas. Galinga srovė rauna medžius ir krūmus, neša uolų skeveldras, prigerusių galvijų lavonus ir dumblą, nuplauna dirvožemį. Lietingam sezonui pasibaigus, vanduo nuslūgsta, sužaliuoja, sužydi slėniai ir šlaitai, sužiba uolos, kriokliai liejasi į dirbtinas ir natūralias užtvankas. Fitzroy užsidaro giliuose tarpekliuose.

Sustojome prie vieno tokio tarpeklio, Fitzroy Crossing. Sausoje oazėje stovi viešbutis pakeleiviams, krautuvė, policijos stotis, skrajojančio gydytojo aerodromas ir aboriginų Misija.

Misija, dviejų medicinos seselių ir dvasiškio žinioje, veda mokyklą, globoja aborigines motinas ir vaikus, sergančius ir socialinės globos reikalingus. Didelėje krautuvės patalpoje ant lentynų šalia konservuoto maisto skardinių, menkaverčių prekių ir pigių suvenyrų, gulėjo Misijos aboriginų vertingi, primityvaus meno kūriniai: toteminiais piešiniais papuošti bumerangai, ietys, kasimo lazdelės, 2-3 metrų muzikiniai vamzdžiai “didžiridū”, išmarginti boababo riešutų dubenėliai, žievės paveikslai, kaukės. Apžiūrėję šias gėrybes, susipažinę su standartinėmis dykumos kaimo institucijomis, išsiskirstėme viešbučio kambariuose popietiniam prisnūdimui.

Už valandėlės išėjau į verandą. Gecko, 10-15 cm. driežiukai, kojų čiulptukais kibdami lipo ant sienos, sustingę laukė. Man ant kojos atsitūpė geltonas bužys. Kaip žaibas šoko artimiausias gecko ir nusinešė kendantį insektą. Aš sudrebėjau šaltam driežui palietus koją.

Netoliese, po didžiuliu eukaliptu Misijos aboriginės dusliai niuniuodamos migdė naujagimius. Prie motinų

žaidė nuogi vaikai. Tamsa staiga atėjo, moterys pakilo ir su vaikais persikėlė į verandą, nes tamsoje, po medžiu, demonai gali pagauti, nusinešti ar pasmaugti.

Buvo penktadienio vakaras. Savaitgaliui suėję ganyklų vyrai apgulė barą. Viename gale, prie alaus saulės nudeginti baltieji, kitame, prie limonado tamsia-odžiai aboridžinai. Tik veido bruožai juos skyrė.

Keturi jaunuoliai žaidė biliardą, du balti varovai prieš du aboridžinus. Geriančius ir žaidžiančius sekė dykumos policininkų akys, pora mėlynų ir dvi poros juodų. Vakaronė baigėsi ginču, girti baltieji apstumdė du aboridžinus. Policininkai baltuosius nusivedė į daboklę išsipagirioti, o aboridžinams liepė išsiskirstyti.

Atsikėliau anksti ir tyliai išėjau. Prieaušrio dangus buvo didingas, tamsiai mėlynas, rytuose degantis, tartum visi laužai sudėti į vieną. Sustojau ant aukšto upės kranto. Brėkstantis rytas atidengė krantinę, užterštą tuščiomis konservų ir alaus skardinukėmis. Marsupinės žiurkės, bandikūtai, zujo prie maisto liekanų, gyvatės raitėsi, pulti ruošėsi nuodingas voras, kitur skorpionas. Kitoje pusėje upės gauja laukinių šunų „dingo“ medžiojo.

“Ne abos užtersia Australijos žemę.” Krūptelėjau išgirdusi duslų moterišką balsą. “Kur baltieji sustoja, palieka šiukšlyną.”

Atsisukau. Mary Smith pilkos akys ir šypsena suramino mane.

Tuo metu suskambo pusryčių varpas ir abi nuėjome į viešbučio valgomąjį. Ankstyviems pusryčiams patar-
navo trys jaunutės tamsiaodės gražuolės, apsirengusios lengvomis kartūno suknelėmis. Maistas, kaip tokioje tolimoje dykumoje, buvo visai neblogas. Tik pavėlavusiems pritrūko duonos, kepamos kasdien vietoje.

Rytmečio vėsoje išvykome į netolimą Geiki tarpeklį, kur Fitzroy upė, išgraužusi kalnuose vagą užsidarė tarp uolų porą šimtų metrų vertikalčiai kylančių į dangų. Vietomis išsikišusios uolos dengia gilius vandens urvus, kitur tamsius ilgus tunelius. Giliame vandenyje, kaip veidrodyje atsispindėjo spalvingos uolos, dangus ir mūsų laivelis.

Laivelis slinko pamažu. Pakraščius drumstė ibiai, laukinės antys ir pilkosios gervės. Giliame vandenyje, kur nardė baramundi, ūsorai, ešeriai, žvejojo kormorantai, ilgakakliai žalčiapaukščiai ir narai. Nuo dangaus krito dykumų vanagas ir nusinešė sidabrinę žuvį.

Ant uolinių lentynų miegojo krokodilai. Juodas, kaip išmirkęs medžio kamienas, trimetris priplaukė prie pat laivelio ir išsižiojo. Susitraukėme glausdamiesi vienas prie kito. Irklo nubaidytas krokodilas nunėrė į guolį.

Aš buvau sukrėsta laukinio grožio ir grėsmės, o šalia

manęs Mary Smith ramiai, tartum svetainėje sėdėjo.

Pakrančių uolos nutolo. Prasiplėtė vandens srovė, laivelis priplaukė prie kranto.

Išlipome. Gėrėjomės kaskadomis, smėlio juostoje tyrėme suakmenėjusius jūros vėžiukų griaučius ir amžių nubaltintas kriaukles.

“Prieš daugelį tūkstančių, gal milijonų, metų čia jūros būta,” Patrick kalbėjo apie Australijos vidaus jūrą.

Gera būtų nusimaudyti, žiūrėdami į ramų, vėsų vandenį, geidėme.

“Nepatarčiau,” įspėjo įkaitusius turistus Geiki sargas. “Gėlo vandens krokodilai būk tai nepuola žmogaus, bet aš jais nepasitikėčiau”.

“Leisiu savo žmoną pirma,” nusijuokė didmiesčio gudruolis, aukštas, sudžiūvęs, kaip dilgėlė. “Kai krokodilai pasisotins, pats eisiu.”

ŽOLMEDIS



Įsižeidė geraširdė storulė žmona. Mary garsiai nusijuokė.

Saulė pasiekė zenitą. Statūs Geiki uolynai nusidažė vaivorykštės spalvomis. Patamsėjo kalkakmenio urvai dekoruoti aboridžinų toteminiais piešiniais. Didžiojo urvo įėjimą pastojė į uolą įaugęs, australų dainose apdainuotas "coolabah", šakotas eukaliptas. Mary Smith, su ja ir aš, įslinkome į urvą. Prietemoje akys išskyrė ant uolų pabalusius kaulus, ant sienų balta ir raudona ochra piešinius.

"Tai abo laidojimo vieta," šnabždėjo Mary Smith. "Ilgai nešiotą giminaičio lavoną, raumenims nukritus, amžinam poilsiui padeda kaulus laidojimo urve ir išpiešia toteminius ženklus, kurie apsaugo mirusio sielą nuo piktų demonų. Atrodo šis urvas priklauso vienai genčiai. Tokių urvų, daugelio genčių, yra netolimiausiam Windjama tarpekly. Jis gilesnis už Geiki. Lietingu metu užliejamas vandens. Jo urvuose piešiniais išrašyta Ungini genčių istorija. Baltieji išvydę laukinį grožį, ornamentuotų uolų statumą, skalų aštrumą, Windjamą pavadino Velnio tarpekliu. Pereitame šimtmečiui, baltieji Kimberleys galvijų vagys jame slapstėsi. Dievai juos nubaudė už šventosios vietos išniekinimą."

"Jums daug žinoma apie aboridžinus," neklausiau, bet tvirtinau.

"Esu misionierė," tyliai tarė Mary Smith ir greitai apleido šventą laidojimo vietą.

Pavėsi radau viešbučio kieme po plačialape banano palme. Mėlynas dangus, nuo karščio drebantį oras ir palmių šlamėjimas žadėjo kažką nepaprasto.

Mary Smith atsisėdo šalia. "Kaip ilgai?" Paklausiau, lyg nebūtume nutraukusios pasikalbėjimo mirusių aboridžinų urve.

"Augau dykumoje. Mano motina mirė man suėjus trejus metus. Aš kaip erkė įkibau į tėvą. Jis buvo geologas, neturėjo kitos išeities, kaip imti mane savo ilguose klaidžiojimuose. Tai buvo laimingiausias mano gyvenimo laikotarpis. Kai atėjo laikas lankyti mokyklą, paliko mane Perth, pas tetą. Mano širdis sustojė plakusi. Gyvenau atostogomis ir ilgais savaitgaliais, kai pasiimdavo mano tėvas. Stovyklavome su aboridžinais, klajojome numylėtoje dykumoje, valgėme jam-jam šaknis, laukinių bičių medų, iš žemės iškastas riebias kirmėles. Koks tai buvo gyvenimas! Buvau bebaigianti aukštesnę mokyklą, tėvas negrįžo, nepaėmė manęs į dykumą. Po savaitės rado jį aboridžinai Smėlio dykumoje ir ten palaidojo, ko jis ir norėjo." Sunkiai atsikvėpė.

"Prasidėjo karas Europoje. Aš devyniolikos metų, kario sužadėtinė, jis pilotas Britų aviacijoje. Vieną dieną gavau pranešimą, kad žuvo karo akcijoje, virš Baltijos jūros. Jam buvo dvidešimt antri metai. "Kas man buvo daryti?"

"Stojau į seserų kursus, atlikusi praktikos stažą ligoninėje, išvykau į numylėtą dykumą, pas dėdę misionierių į Beagle Bay.

Beagle Bay Misija pasiekiamą iš Broome, arba iš Derby laivu aplink tolimiausią Vakarų Australijos iškyšulį, gan gausiai aboridžinų gyvenamą, su keliomis Misijomis.

"Pas dėdę mokiausi ir dirbau trejus metus. Iš ten nusiuntė mane į Milingimbi Misiją.

Nušvito pasakotojos veidas. "Tai mano sala Arafura jūroje, plaunančioje tropinę, negyvenamą šiaurinę Australijos pakrantę. Man nebuvo laiko gėrėtis auksinio smėlio pakrante, tropinių vandenų kriauklėmis, nei salos vešlia augmenija. Saloje radau 17 tūkstančių aboridžinų, įvairių rasių jūrininkų, krokodilų medžiotojų ir žvejotojų. Mano priežiūrai atiteko dešimties lovų ligoninė, sergantieji, gimdyvės ir vaikai. Aboridžinės slaugės daug padėjo, bet artimiausias gydytojas Darvine, virš penkių šimtų mylių nuo salos."

Mary Smith pamėgo tropinę salą ir jos gyventojus. Prisirišimas ir meilė spindėjo jos pilkose akyse, nublukę plaukai auksine aureole supo klasiškų bruožų veidą. Ją neatbaidė daugybė uodų ir dumblinos pakrantės krokodilai. Nežinojo kas blogiau, krokodilai ar mažytės, kaip aguonos grūdas, kraują užkrečiančios smėlio muselės.

"Aboridžinai? Geraširdžiai, primityvūs, federalinės valdžios glojami abos. Nesutinka gyventi jiems pastatytose trobose, gyvena bananų lapų ir bambukų lapinėse, miega prie laužo po atviru dangum. Valdžios duoti laiveliai apleisti. Žvejoti eina tik tada, kai alkani. Nesudaro jokių atsargų, nors yra šaldytuvai ir konservavimas. Valdžios duodamus dienpinigius bematant išleidžia. Perkasi foto aparatus, tranzistorius, margus marškinius; moterys pinigus išleidžia saldainiams, pyragaičiams, pigiems papuošalams. O vertelgos, baltieji opurtunistai, atėję su menkavertėmis prekėmis, už kelis centus superka vertingus aboridžinų meno kūrinius."

Dirbantys ligoninėje ar Misijos užvestuose daržuose, kuris aprūpina salos gyventojus daržovėmis ir vaisiais, dirba gerai, greit, bet nežiūrint kaip svarbus darbas, užgaidai užėjus,

niekam net nepasisakę išeina 'korroborj' šokti, ilgesniam laikui toteminių vietų lankyti ir atšvęsti tradicines apeigas, kaip jaunuolių subrendimo, vestuvių, teismo. Ir tie, kurie krikštyti, ir vaikai, kurie mokosi mokyklose, misijų priežiūroje laikosi toteminių protėvių tikėjimo. Mokytojų yra dvidešimt, keli baltieji ir kiti aboridžinai. Jų darbas nelengvas, nes genčių yra šimtai, o kiekviena skirtingu dialektu kalba. Pirmuosius trejus metus vaikai mokomi mažiau ar daugiau visiems suprantamu dialektu, po to įvedama anglų kalba, kaip bendra. Nedidelis skaičius vaikų baigia mokyklą, o dar mažiau išvyksta į Darviną aukštesniam mokslui.

Abo bendruomenę administruoja seniausių vyrų komitetas, vadovaudamasis tradiciniais įstatymais, kurie yra aukštos moralės ir šventi. Vienas tokių įstatymų, visų genčių užlaikomas, yra užgimusių mergaitės paskyrimas seniausiam genties vyrui antra ar trečia žmona. Būna atsitikimų, kai suaugusiai mergaitei laikas pereiti į skirto vyro šeimą, ji pabėga su jaunu mylimuoju. Pabėgusių likimas žiaurus: atskirti nuo genties žūsta dykumoje, arba aboridžinų teismo potvarkiu nužudomi.

Yra atvejų, kai nenorinti eiti pas seną vyrą, atbėga pas mane. Gelbėdama duodu darbą ligoninėje ar Misijoje.

“Kuo maitinamasi saloje?”

“Valgoma driežus, gyvates, žuvis ir vėžlius, riešutus, jam-jam ir vandens lelijų šaknis. Didžiausias skanėstas yra dugong mėsa.”

“Dugong?” Nesupratau.

“Tai didžiulis tropinių vandenų gyvūnas, jūros karvė, žolėdis žinduolis. Ilgas kaip banginis, pelėkų galūnėms užapvalinta uodega. Dugong globojamas, tik aboridžinams leista jį, žvejoti. Jo mėsa labai skani.”

“Ar yra antagonizmo tarp rasių?”

“Rasės nesimaišo. Aboridžinai, malajai, kiniečiai, įvairių salų kanakai, laikosi uždaroje bendruomenėje. Baltieji, kurių dauguma būtų kilmės australai, laikosi atskirai, laiko save pranašesniais.” Nežiūrint rasinių skirtumų, tropinė sala koku tai stebuklu išugdo žmonėse atladumą, geraširdiškumą ir kitus geruosius privalumus. Aš jaučiuos visų rasių, visų tautų jungtis. Atrodo, be manęs sala negali egzistuoti,” nusijuokė Mary Smith pati iš savęs.

“Mano sala . . . Ją naikina ne primityvus

gyvenimas, bei ligos. Aboridžinai dažnai serga slogomis, viduriavimu, galvos skausmu. Viena aspirino tabletė pagydo visas ligas, toks didelis tikėjimas tabletės burtiška galia. Kitaip su užkrečiamomis ligomis. Europiečiai atnešė venerinės ligas, tuberkuliozę, trachomą. Iš Azijos atėjo raupsai, tropinių salų gyventojų naikintojai.

“Sutikau aš juos visus — užkrėstus, žaizduotus, koralais ar austrių kriauklėmis susipiausčiusius, apnuodytus vandens ar pakrantės gyvūnų. Žaizdas ir karštį mažinu aspirino tabletėmis, niekad netikra rezultatais. Didžiausias atlyginimas — tai sveikstančio šypsena.”

“Aboridžinai natūralūs vaikai, fatalistai. Smulkmena gali sukelti entuziazmą, ar numarinti. Tabletės burto magija stipresnė už gydytoją.

“Pirmoje stadijoje raupsai labai užkrečiami. Tokie ligoniai išvažami į Derby, izoliuotoje Indijos vandenyno pakrantėje. Apgydyti, nepavojingi kitiems išleidžiami, bet tolimesniam gydymui privalo kas šešias savaites ateiti į ligoninę patikrinimui injekcijai.”

“Kaip ligonis žino, kada ateiti? Juk aboridžinai neturi kalendorių?”

“Neturi. Dienas skaičiuoja pagal saulę, mėnesius pagal mėnulį, o metus nuo svarbių įvykių. Praeitį skirsto į tris laikotarpius: sapnolegendų laikas, kai pasaulis buvo sutvertas ir protėviai — totem gyveno; antras laikotarpis laimingų klajonių ir trečias skaitomas nuo baltųjų atėjimo.”

“Jie moka laiką skaičiuoti, bet retas ateina privalomam gydymui,” sugrįžo prie pasakojimo Mary Smith. “Slapstosi, bėga į dykumą.”

“Kodėl jie vengia gydymo?”

“Bijo išvežimo į Derby raupsuotų koloniją labiau negu mirties, nes mirusio, palaidoto svetimoje teritorijoje siela neturės ramybės, be poilsio klaidžios svetimam pasauly.”

“Jei nuo aspirino tabletės ir vienos injekcijos nepasveiksta, reiškia mano burtai per silpni. Eina pas savo gydytoją — burtininką.”

“Kas būna su tais, kurie slepiasi?”

“Policija ieško ir per prievartą atveda.”

“O jei neranda?”

“Po pusmečio patys ateina, bet jau per vėlu tokiam padėti.”

“Nelengvą darbą turi Šiaurės teritorijos, Kimberleys ir Centrinės Australijos dykumų policininkai. Jie daugiau negu tvarkos dabotojai. Polici-

ninkas su abo sekliais diena iš dienos eina per dykumas, ieško raupsuotų ir nusikaltėlių, tikrina farmų aboridžinus ar neserga raupsais ar trachoma. Sergančius pristato į Derby, nusikaltusius į teismą, o susimušusius nuveža toliau į dykumą ir palieka. Kol tokie pareina, išgaruoja pyktis.” Juokiasi Mary. Toliau vėl rimtai pasakoja: “Aboridžinai labiau tiki savo burtininku, labiau bijo tradicinio teismo negu baltųjų. Bijo policininko, bet dar labiau Raudonosios Ochros ‘Kurdaitcha’ vyro, kuris gavęs vardą nuo dėvimų vyžų, padarytų iš emu plunksnų sulipintų žmogaus krauju.”

“Kurdaitcha yra budelis, tradicinio teismo pašikirtas, arba keršintojo pasamdytas įvykdyti mir-

ABORIDŽINAS GAUDO KROKODILĄ



ties bausmę. Jis nužudo burtais: užkalbėjimu atsukto į auką kaulo ir ritualiniu šokiu. Burtų galia tokia didelė, tokia neabejotina, kad pasmerktasis nebesislepia, nebėga, atsigula ir miršta.” Užsikosėjo Mary Smith.

“Kai netoli stovyklos pasirodo nuogas, raudona ochra išsimarginęs, su plunksnų vyžomis ant kojų vyras, visi dreba, laukia, ką palies mirtinga ‘Kurdaitcha’ ranka.” Drebulys sukrėtė ją.

“Baugu ir man, kai išsigandę, tylūs aboridžinai glaudžiasi prie laužo, o už kelių dienų policininkas randa vieną mirusį. Paprastai iškviestas gydytojas negali nustatyti mirties priežastį.”

Ilgai patylėjusi Mary Smith pralinksmėjo. “Vieną kartą, antrą valandą nakties prikėlė mane stiprus, sveikas vyras ir prašo aspirino tablečių. Užklaustas, kas jam skauda, atsako — dabar neskauda, bet gal rytoj skaudės. Panašių atsitikimų turime daug. Tai maži vaikai, lengvai juokiasi, lengvai verkia, atlaidūs, duosnūs kuklūs. Juose nėra baltų vertelgų godumo, akiplėšiškumo nei žiaurumo.” Liūdnai nusišypsojo.

“Aš turėjau dalį savo nusivylimo, savo skausmo, kartais jaučiaus piktnaudojama, mirtinai pavargusi. Bet atsisakiau išvykti poilsui. Buvau reikalinga aboridžinams. Pas mane jie atėjo ligoje, nelaimėje; atbėgdavo pasidžiaugti sėkme. Turėjau jų meilę, jų pasitikėjimą. Daugiau man nieko nereikėjo.

Atsikosėjo Mary Smith ir į tolį žiūrėdama tęsė: “Nelaimė ištiko, kai mažiausiai tikėjaisi.” Sutemo veidas, kaip vandenynas prieš audrą. “Ruošmės Kalėdas švęsti, kai radijas pranešė — Ciklonas virš Indijos vandenyno. 120 kilometrų greičiu slenka į vakarus. Išjungiau radiją. Juk mes švenčiame Kalėdas!”

“Giesmės ir vaikų linksmi balsai skambėjo Misijos prieglaudoje ir ligoninėje. Degė Kalėdų medelio žvakutės. Ant sukrautų laužų kepė ‘dugong’ ir vėžlių kepsniai, žuvis, riešutai, kvietinių miltų papločiai. Ciklonas turės palaukti — juokavome.”

“Kalėdų rytą vėjas pašėlo, lenkė lieknas palmes, laužė mango šakas, draskė bananų lapus. Dangus sutemo. Drebėjo pastatai, drebėjo Misijos ir ligoninės aboridžinai. Tai Villy-Villy, piktas demonas kerštauja. Pabandžiau įjungti radiją, bet garso negavau. Antena buvo nunešta vėjo.”

“Staiga vėtra liovėsi siausti. Palmės liovėsi šokti. Ciklono akis pasiekė mus. Užstojo baigi tyła. Po kiek laiko vėjas vėl pašėlo. Oro verpetai plėšė stogus, kėlė pastatus ir trenkė žemėn šipulius. Buvau pergyvenusi daug ciklonų, bet tokio baisaus dar nepatyrusi. Sukilo

vandenys, didžiulės bangos lipo į salą. Žmonės, prisilaikydami krūmų, uolų ir žolių, šliaužė į aukštesnes vietas, kur stovėjo sunaikintų lignoninės ir Misijos pastatų skeletai. Atropojo goanos, gyvatės, nuodingi vorai ir skorpionai. Sala skendo. Pasirodė krokodilai. Girdėjau draskomų ir skęstančių riksmą. Padėti jiems negalėjome. Žuvo pusė salos gyventojų.” Išbalė Mary Smith, skausmas iškreipė veidą.

“Po trijų dienų gamtos stichija nutolo. Prasidėjo kova su krokodilais, skorpionais ir vorais, atėjo badas. Monsūniniai lietūs nesiliovė. Radijas neveikė. Jūra siautė. Maitinomės šaknelėmis ir žolėmis. Ligos ir mirtis įsiviešpatavo saloje. Desperacijoje, dideliame nuovargyje norėjau kaip vombatas įlįsti į tamsią vietą ir užmigti. Susigėdusi savo silpnybės slaugiau dieną ir naktį lignonius, guodžiau vaikus, valiau griuvėsius.” Giliai susimąstė, nušluostė prakaitą nuo kaktos.

“Po dviejų savačių atskrido pirmas lėktuvas, nu-metė konservuoto maisto ir medikamentų, ir nuskrido. Savaitei praėjus atplaukė pakraščio sargybinis laivas su maisto produktais ir drabužiais. Jūrininkų atvežtos žinios buvo baisios: Darvinas ciklono sunaikintas! Daug žmonių žuvo, gyvi likę evakuojami. Salos nus-kendusios. Pagalba ateina iš pietų.”

“Laivas išplaukė, pažadėjęs vėl atplaukti. Mes laidojome mirusius, slaugėme lignonius, ieškojome maisto

jūros išmesto.”

Patylėjęs: “Nežinau, kur ir kada sukritau ir kiek laiko gulėjau be sąmonės. Atskridęs gydytojas rado mane karščiuojančią ir nusigabeno į Darviną, o iš ten į Perthą, kur tetos globoje pradėjau sveikti. Sveikatai grįžtant veržiausi į Milingimbį, pas savo žmones. Nenoromis gydytojas sutiko išleisti. Buvau laiminga, pradėjau ruošti kelionėn.” Sunkiai užsikosėjo, veidas papildėjo, kūną sukrėtė kosulio konvulsijos, kaktą išpylė prakaitas.

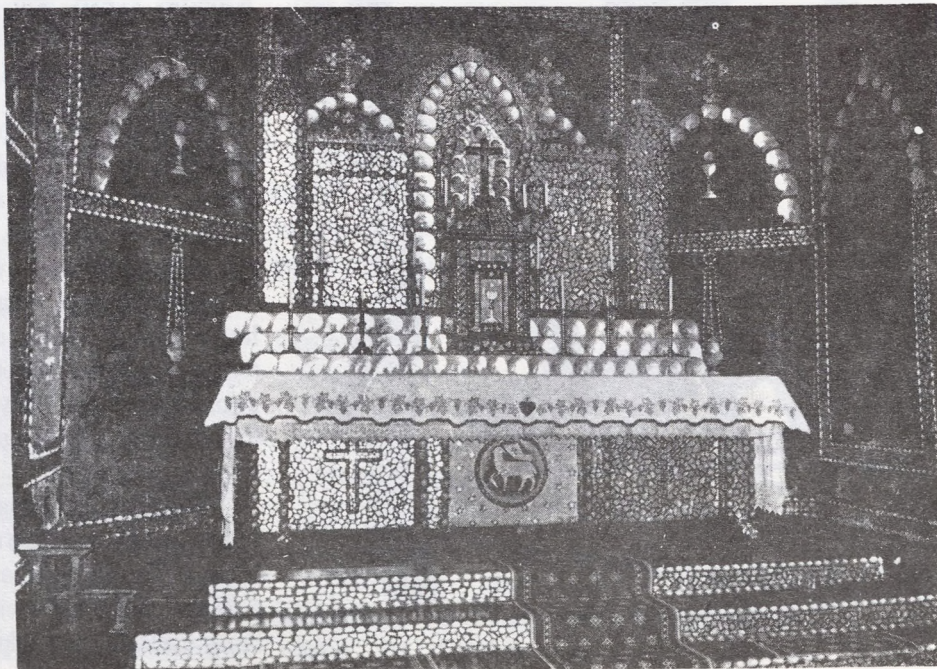
Kai atsigavo, paklausiau: “Tai į Milingimbį grįž-tate?”

“O kaipgi!” Karštligiškai sušuko. “Ten mano namai, mano žmonės! Aš jiems reikalinga, o jie man. Drauge liūdėti, drauge džiaugtis.”

Mary Smith akyse atsispindėjo tolimos salos rojus, o gal pragaras. Svajingai, tykiai ėmė niūniuoti: “Tuščioje pakrantėje, prie Arafura jūros sukursiu laučą ir lauksiu. Saulei leidžiantis atplauks laivelis, mažas kaip riešuto kevalas. Mėnulis kelią nuties, Pietų Kryžius parodys . . . Namai . . . Namai . . . Girdi? Šaukia mane. Su-temo . . .” Giliai atsiduso, akyse pasirodė ašaros. Nu-sukau žvilgsnį į bananų palmes, drebančias saulės kaitroje, į Fitzroy slenį, skęstantį šviesos jūroje. Su-spaudžiau Mary Smith rankas. Jos buvo šaltos kaip ledas.

Vėlai pasiekėme Darviną. Lignoninės durys užsidarė paskui Mary Smith.

BEAGLE BAY MISIJO BAŽNYČIA



PERLINĖM KRIAUKLĖM IŠPUOŠTAS ALTORIUS

KAS DABAR RAŠOMA APIE

DIRBANČIAS AMERIKIETES

BR. ŠIMKIENĖ



Amerikiečiams vyrams ir taip pat moterims, gal ir ne visoms, buvo nemažas siurprizas, kai demokratai pasirinko kandidatę G. Ferraro į Amerikos vice-prezidento postą. Gal būt tas netikėtas įvykis paskatino korespondentes parašyti šių laikų amerikiečių moterų klausimais seriją straipsnių, kurie 1984 m. rudenį buvo atspausdinti Los Angeles Times. Mat, dirbančios karjeros moterys vis dar yra neįprastas reiškinys, tam tikras fenomenas, ko iki šiol šiame krašte nėra buvę.

Moterys dirbo kitur ir anksčiau, bet ne tiek daug. Prieš Pasaulinius karus ir dar anksčiau čiabuvės ir imigrantės iš visur, taip pat ir lietuvės dirbo daugiausia įmonėse, ūkiuose, patarnavimo įvairius mažai apmokamus darbus, o šiais laikais išsimokslinusios moterys jau pretenduoja į aukštus ir atsakingus politinius bei administracinius postus ir būna paskiriamos, ar balsavimo keliu išrenkamos.

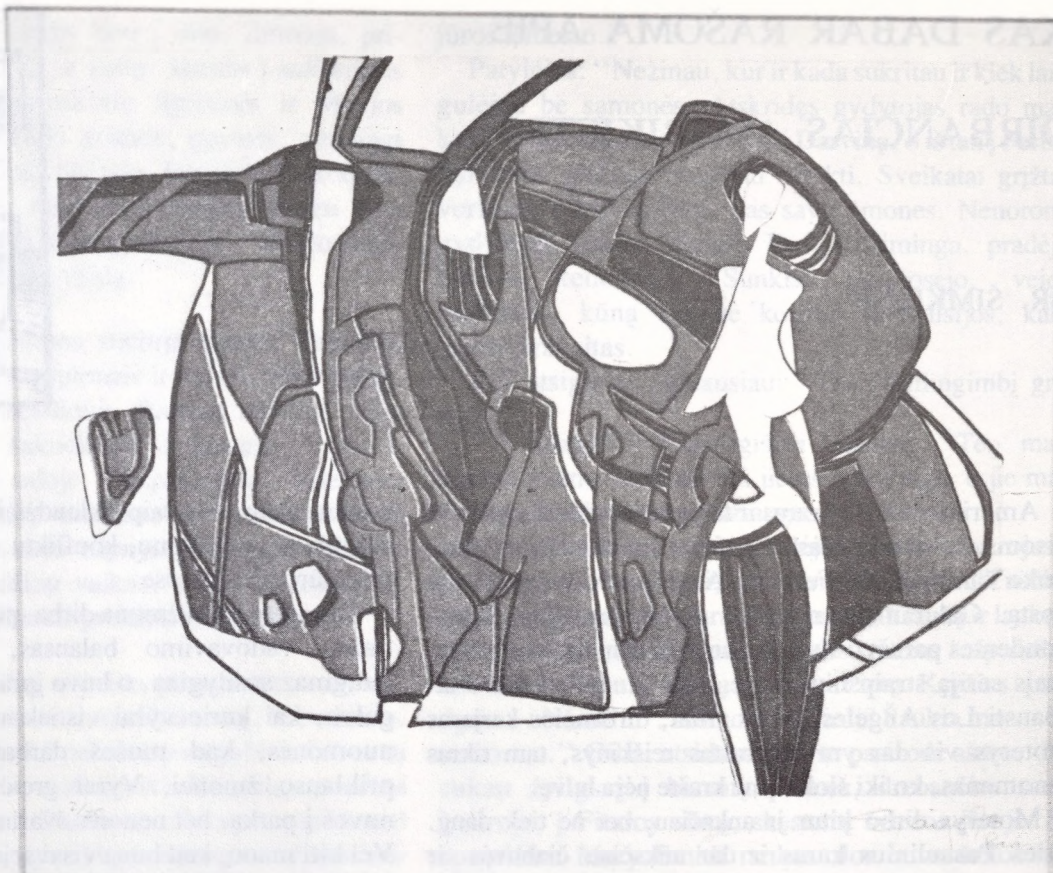
Amerikoje dirbančių moterų skaičius augo palaipsniui: 1890 m. dirbo 3.7 milijonų, 1940 m. jau dirbo 25.8%, o šiais laikais dirba virš 50 milijonų. Savaimė aišku, kad dirbančių moterų poveikis į amerikietišką buvusią tvirtą stereotipinę šeimą su šeimos tėvu duonos pelnytoju (tokių besų tik 5%) ir į krašto ūkį yra didelis. Todėl tas naujas pasireiškimas visuomenėje yra dažnai diskutuojamas.

Praeitų metų daviniais rementis, dirba 26% neišteikusių, 19% divorsuotų, 21% su šeimomis. Daugiau dirbančių viengungių, nes jos priverstos užsidirbti sau pragyvenimą. Moterys su šeimomis dirba dėl įv. priežasčių, tačiau daugiausia ekonominių trūkumų verčiamos. Jos savo uždarbiais visų pirma pagerina šeimos ekonominę būklę, sumažina įtampą ir baimę, jeigu vyras netenka darbo ir įplaukų, gali įsigyti namus — visų didžiausią svajonę, gauti paskolą, išmokslinti vaikus, įsigyti naują mašiną, pasivelyti atostogas, žodžiu, pagerina šeimos gyvenimo standartą, dažnai pralenkdamai šeimas su vienu dirbančiu. Tačiau nevisada ir ne

visoms šeimoms taip sklandžiai sekasi, visuomet atsiranda įv. problemų, konfliktų, namų, finansų, vaikų priežiūros reikaluose.

Sakoma, kada žmona dirba, pažeidžiamas šeimos — namų vadovavimo balansas, nes abu dirbantys daugmaž susilygina, o buvo įprasta tėvą laikyti šeimos galva, kai kurie vyrai vistiek yra griežtos senovinės nuomonės, kad ruošos darbai ir vaikų priežiūra priklauso žmonai. Vyrai greičiau prižiūrės vaikus, nuves į parką, bet nenorės švarinimo ir virtuvės darbų. Vėl kiti mano, kad būna visai šeimai geriau, kada tėvas yra duonos pelnytojas, kaip seniau, o moteris nedirba, tvarko namus ir auklėja vaikus. Yra ir vadinamų „superwomen“, kurios, grįžusios iš darbo, bando vienos apsiruošti. Tačiau tokios ilgai neišlaiko ir yra priverstos mesti darbą arba pasitelkti pagalbą iš šalies, kas paprastai ir daroma. Be to, susiranda efektingų būdų ir priemonių, kas gelbsti greičiau ir lengviau apsiruošti, daugiau naudoja elektronines krosneles (jų daug parduodama), įsigyja darbus lengvinančių reikmenų ir priemonių, perka pusiau paruoštą maistą, atsisakoma puošnumo, apsieinama su mažiau ir paprasčiau, daugiau valgo restoranuose ir kt. Dirbančios pakeitė ar keičia amerikiečių gyvenimo stilių.

Sunkiausia yra dirbančioms motinoms su mažais vaikais. Anksčiau moterys grįždavo į darbus, kai vaikai pradėdavo lankyti mokyklą. Šiais laikais, ypač pažengusios karjerose, pradeda vėl dirbti net po kelių savaičių po gimdymo, nes darbdaviai negarantuoja darbo užsitęsus ilgesnioms atostogoms. Kas prižiūri vaikelį? Motinos suranda būdų, bet nesiskubina (ne visos, žinoma) atsisakyti darbo. Samdo prižiūrėtojas, susitaria su kaimynėmis, laimingos tos, kurios turi netoliesią gyvenančias močiutes. Be to, atsirado daugiau vaikų priežiūros namelių — darželių. Vienas toks išradėjas (Perry Mondel) turi savo žinioje net 850 tokių namelių. Taip pat yra korporacijų, duodančių subsidijas tokių



“WOMEN
WITHIN CIRCLE”

namelių arti prie darbovietės išlaikymui. Motinos atsižvelgdamos į vaikus, atiduoda prižiūrėti darželio vedėjai ir gali ateiti aplankyti ir pamaitinti. Tai didelis dirbančioms patogumas ir maloni naujenybė. Tačiau ne visos motinos skuba ar gali naudotis tuo patogumu, nes mokestis mėnesui \$300 ir daugiau.

Žinoma, motinos, kurios atiduoda vaikus kitiems auklėti, yra kritikuojamos, nes teigiama, kad bent iki 3 metų vaikelį pati motina turi prižiūrėti ir auklėti. Iš kitos pusės sakoma, kad ne kiekviena motina yra gera auklėtoja. Dėl vaikų dirbančių motinų gyvenimas tampa komplikuoju. Dažnai jos turi patirti ir išgyventi fizinį ir moralinį skausmą iš šeimos, darbdavio ir visuomenės. Tarytum vaikų, gerų kraštui piliečių išauginimas būtų tik motinos asmeninis reikalas. Kitos jaučia kaltę, kad dirba savo asmeninoms išlaidoms, dėl tam tikrų ambicijų, o ne dėl būtino reikalo.

Viengungėms dirbančioms yra nepalyginamai lengviau, nes jos šeimyninių problemų neturi. Pastebėta, kad mergaitės, kurioms pasiseka karjere, nesiskubina

ištekėti, tik vėliau pasijunta vienišos, norėtų auginti vaiką, bet nenori ištekėti, prisiimti šeimos atsakomybės naštą. Moteris ypač baimina lengvai gaunami divorsai nepasidalinimas vaikais, vaikų grobimai, turto ir kitos šeimose atsiradę problemos. Viengungės dažniausiai nuomoja butus, kitos įsigyja nuosavybes, mėgsta kondominijumus arba mažus namus, kad būtų mažiau darbo.

Dirbančioms prikišama, kad jos atima darbus iš vyrų. Iš tikro moterims dirbant, atsiranda darbų kitiems ir kitoms: dirbančios daugiau perka, samdo namų valytojas, vaikų prižiūrėtojas ir kt.

Šiais laikais moterys dirba įvairius darbus, galima sakyti, visose darbo srityse, su mažomis išimtimis, yra dirbančių moterų, kurių daug su karjeros titulais: gydytojos, teisininkės, profesorės, direktorės ir t.t. kur tik pasižūri — spauda, TV, visur moterys kalba, vaidina, rašo knygas, dainuoja, prekiauja. Moterys yra gabios ir sumanios prekyboje, nes daugybė moterų turi savo prekybos, įmones. Statistiniai duomenys rodo, kad vis dėlto

daug moterų tebedirba nuo seno tradicinius moteriškus darbus — sekretorės, seserys, mokytojos, pardavėjos ir pan. Tik akademikės, ypač su mokslo laipsniais, prasiskina kelią į aukštesnes darbo pozicijas, pvz. 500-tams korporacijų vadovauja moterys. Iš tikro moterims kilti karjerose ne taip jau sekasi vien dėl to, kad yra moterys ir eventualiai būsimos motinos ateityje. Užėmusios “bosų” vietas, atsiradus vaikeliui, darbą turi pertraukti ar iš viso nebedirbti. Dar prikišama, kad moterys vadovavime neprityrusios, o ir tarnautojai, ne tik vyrai, bet ir moterys nenori klausyti ir neparodo reikalingo respekto. Esą moterys per daug stengiasi ir stumdo.

Sakoma, lygių teisių įstatymas (ERA) nebuvo rati-fikuotas dėl vyrų kaltės, todėl praeitais rinkiminiais metais daug moterų (41) kandidatavo į sprendžiamus postus. Praeityje vyrai buvo nustebinti, kad moterys laimėjo rinkimus, todėl abi partijos atkreipė akis ir ausis į moteris, rėmė finansiniai ir šiaip viliojo moteris, kad balsuotų už jų kandidatus. Bet vistiek moterims buvo sunku su finansais, nes korporacijos vyrų vadovau-

jamos nesiskubino remti moterų, o moterų rankose mažiau pinigų iš viso. Moterims politikėms dar ne-lengva šiame krašte, nes jos labai kritikuojamos, jų ir jų giminių gyvenimas iškratomas iki smulkmenų. Net ap-sirengimas, šukuosena, svoris užkliūva. Moterų turto reikalas keblus, nes pinigai dažnai vyrų žinioje, o rinkėjai nori žinoti, ar ir vyras sąžiningai moka mokesčius. Rodos, kam čia vyras, juk ne jis yra renkamas. G. Ferraro praleido daug laiko beaiškindama žmonėms apie savo susipynusius finansinius reikalus. Buvę keliamei religiniai ir abortų klausimai labai pai-niojo moteris. Nuo sufrazisčių judėjimo praėjo 136 m., bet esą moterys dar patiria nepalankumo ne tik iš re-porterių, bet ir šiaip iš žmonių. Nors Ferraro nebuvo išrinkta, bet vien jos nominavimas į Amerikos vice-prezidento svarbų postą pakėlė amerikietės prestižą, ji tapo įvertinta, pagerbta, visos pakėlė galvas, nes pagaliau po ilgų sunkių grumtynių pasijautė esanti pilnateisė šio krašto pilietė.

Diskriminacija atlyginime tebėra, nors pagal Equal Pay Act ir Civil Rights, moterys už vienodą darbą su vyrais turėtų gauti tą patį atlyginimą. Neteisybė, kada už tokį pat darbą moteris gauna 59 c., o vyras vieną dolerį — tvirtino Ferraro. Todėl moterys siekia, kad tas skirtumas būtų greičiau panaikintas. Taip pat moterys pasiryžusios sutvarkyti gimdyvių tarnautojų atlygini-mo reikalus, kad prieš ir po gimdymo darbdaviai mokėtų, kaip kitų ligų atvejais ir garantuotų darbą, nes ne visos kompanijos laikosi kongreso nutarimo (Preg-nancy Discrimination Act of 1978). Vėl, ne visos gim-dyvės tarnautojos grįžta į darbą, o ir pradėjusios kitos meta darbą. Planuojama, kad gimdyvėms būtų garan-tuota po 4 mėnesių atostogų be atlyginimo atgauti tą patį darbą.

Numatoma, kad ateityje dirbančių moterų nemažės, o net daugės, tačiau esą ne taip daug, kaip porą dekadų praeityje. Kuone visos norėjo išeiti iš namų ir dirbti kitur, taip jau buvo nusibodę negarbinga ir nuostolinga būti namie ir “nieko nedirbti.” Pastebėta, kad dir-bančių, ypač ilgesnį laiką padirbusių, taip pat ir namų šeimininkių nuomonės ir nuotaikos keičiasi. Kartais dirbančios, atsikandusios to darbo šeimininkes laiko privilegijuotomis, moterų elitu, kitos vėl pasisako, kad dirbančios, kurių dauguma dabar išsimokslinusios, esančios aukštesniame laipsnyje, nes darbas-karjera pakelia jų statusą

Netenka abejoti, kad moterys dirbdamos už namų, materialiai ir dvasiniai pagerina savo šeimų gyvenimą, tuo pačiu ir kitų, nes savo kruopščiu protiniu ir fiziniu darbu prisideda prie visų žmonių gerovės kūrybos.

A. ŠILEIKIENĖ

“SMALL INTERACTION”



APIE GULĖJIMĄ LOVOJE

IŠ G.K. CHESTERTONO

Kodėl dabar yra mums įprasta kalbėti apie gulėjimą lovoje, tiksliau pasakius apie ilgesnį, uždelstą gulėjimą lovoje netinkamai ir veidmainiškai. Jeigu mes sugebame susitvarkyti savo gyvenimą taip, kad galime keltis vėlai ryte, o ne anksti, tai labai puiku. Juk nėra nieko nei moralaus, nei nemoralaus surišto su kėlimosi anksti ar vėlai iš ryto. Modernių dienų nuosmūkis ir pasižymi tuo, kad elgesys mažuose ir labai jau antraeiluose dalykuose statomas virš asmens elgesio svarbiuose reikaluose.

Šykštuoliai keliai anksti iš ryto, vagys ir plėšikai neina gulti iš viso. Dienos eiga turėtų būti lanksčiai ir kūrybingai suplanuota. Lai tiktai mūsų principai ir idealai nesikeičia! Dabar gi viskas daroma atvirkščiai. Mūsų požiūriai nuolat keičiasi, o valanda, kada pietaujame, niekada. Kaip man patiktų, kad visi mes būtumėm stiprių, giliai įsišaknijusių įsitikinimų žmonės, o pietautumėm kad ir vieną dieną sode, kitą dieną lovoje, kartais ant stogo, retkarčiais net medyje. Bet laikykimės tų pačių principų, ar tai būdami lovoje, ar laive, ar balione.

Žmogus gali priprasti prie kėlimosi penktą valandą iš ryto. Jis niekad nepripras, jeigu bus deginamas už savo įsitikinimus. Pirmasis kartas greičiausiai bus jam ir paskutinis.

Norėčiau dar pridurti vieną perspėjimą. Šis perspėjimas taikomas tiems iš mūsų, kurie gali atlikti savo darbą lovoje (rašytojams, žurnalistams), ir ypač tiems, kurie to darbo lovoje atlikti negali, kaip kad banginių gaudytojams. Tai privilegija, kuri retai sau prileidžiama. Ir kas yra dar svarbiau, jeigu apsispręsimė už gulėjimą lovoje, neieškokim tam jokios priežasties ar pasiteisinimo! Žinoma, čia aš nekalbu apie rimtai sergančius žmones. Jeigu būdamas sveikas, gulėsi lovoje, daryk tai be jokių pasiteisinimų. Tada sveikas iš jos ir atsikelsi. O jeigu tai darysi dėl kokių nors antraeilių sumetimų, kelsiesi iš jos ko gero susirgęs kokia nors įsivaizduota liga.

(Sulietuvino D.S.)



A. SURGAILIENĖ

ILIUSTRACIJOS



O. GAILIŪNAITĖ

*Išvaikščiosiu miškus senų prisiminimų,
Ieškosiu praeities takų takelių vingiuos,
Surasiu ten Tave ir šypseną širdingą...
(Iš Viktės K-tės eilėraščio seseriai)*

Kai žvelgi atgal, mūsų mažoje tautoje visais laikais būta nuostabių moterų, pasireikusių vienoje ar kitoje srityje. Jų būta senų senovėje ir tautinio atgimimo laikais. Nestigo jų Nepriklausomybės laikotarpyje, yra jų ir šiandien čia ir Tėvynėje. Tikiu bus jų ir ateityje. Viena iš jų buvo ir žymi visuomenininkė Elena Reisonienė, palikusi šį pasaulį su ramia šypsena 1984 m. balandžio mėn. 28 d. Melbourne, Australijoje. Gegužės mėn 5 d. ji buvo iškilmingai palaidota Adelaidėje, Central Park kapinėse, šalia savo vyro inž., arch. Karolio Reisono. Paliko dukterį, sūnų, septynis vaikaičius ir dvi seseris. Anot Jono Aisčio: "Gyvenimas tai kaip graži kelionė išsirengi, keliauji ir grįžti atgal."

Elena Butnevičiūtė buvo gimusi 1898 m. rugsėjo 8 d. Dabikinės dvare, Mažeikių apskr. Šiaulių mergaičių gimnaziją pradėjo lankyti 1908 m. I-jo p. karo metu mokslą tęsė Plocke. Grįžus Lietuvon pasirošė ir

išlaikė abiturus egzaminus Telšių gimnazijoje. Kauno u-te studijavo teisę. Būdama studente, priklausė studentų tautininkų korporacijai Neo-Lithuania. 1928 m. baigė teisių f-tą. 1930 m. ištėkėjo už inž. K. Reisono ir gyveno Kaune. J. Narūnės žodžiais: "Iki 1944 m. vertėsi privačia praktika Kaune ir Panevėžyje. Nuo 1931 m. veikė Kalinių globos draugijoje ir buvo ilgametė jos pirmininkė. Skaitydavo paskaitas Patronato draugijoms (Nuo 1937 m. tuo vardu vad. Kalinių Globos d-ja, O.G.) įvairiuose Lietuvos miestuose, taip pat per radiją. Taip pat teikdavo patarimus Motinos ir Vaiko d-jai ir kitoms draugijoms."

Po kelių dešimtmečių mėginu ieškoti prisiminimų praeities takelių vingiuos. Takečiai kiek užžėlė. Anais laikais pažinau Butnevičių ir Reisonų šeimas. Butnevičių šeima buvo gausi — šešios dukros ir vienas sūnus. Su viena iš dukterų, Maryte, kartu mokiausi Šiaulių mergaičių gimnazijoje ir paskutiniaisiais mokslo metais gyvenau jų šeimoje. Trys dukros mirė jaunystėje. Visos seserys buvo kalbrios ir iškaltos, draugiškos ir malonios, kaip ir jų tyli motina. Sekančiais metais Kaune teko gyventi vie-



Elena Reisonienė

name kambaryje su Elena ir Janina. Jos abi nuoširdžiai globojo mane, fukšę. Užsiėmusi draugystė išliko per visą gyvenimą, nežiūrint laiko ir nuotolių. "Tavo mielas laiškas nukėlė mane į tolimą praeitį, į Kauną, į bendrą studentišką gyvenimą. Taip, rodos, viskas čia pat ir kartu taip toli," rašė E. Reisonienė 1978 m. lapkričio 12 d. Iš tikro, kaip viskas toli.

Abu Reisonai visada buvo humaniškai nusiteikę ir vertino žmones. Nepriklausomybės laikais jie buvo įsigiję buv. Lyduokių dvaro centrą su dideliais vaismedžių sodais, kuriuos planavo dar padidinti. Kartą teko ten lankytis. Gyvenamasis namas buvo remontuojamas ir taikomas šeimos vasarojimui. Darbininkų gyvenamieji dviaukščiai namai buvo jau atremontuoti, laukė eilės ir kiti ūkiniai pastatai, kurių buvo gana daug. (Dvaras anksčiau priklausė Kosakovskiams, 1920 metais išdalintas.) Viena iš dvaro pastatų buvo įrengta biblioteka ir skaitykla. Ten buvo įvairių knygų, laikraščių, žurnalų, taip pat įvairių žaidimų ir radijas. Darbininkų atlyginimas buvo didesnis negu kitur žemės ūkiuose, o gyvenimo sąlygos, buvo nepalyginamai geresnės. Prie kiekvieno namo buvo pasodinta kelių rūšių vaismedžių, kad vaikai neturėtų pagundos "pasiskolyti" iš kitur.

Moterys buvo skatinamos puošti savo gyvenamųjų namų aplinką. Už gražiausius gėlynus — darželius buvo skiriamos dovanos. Jas gaudavo kiekviena, nes ir visi darželiai buvo gražiai prižiūrimi.

Lyduokių buv. dvaro parkas pasižymėjo savo nepaprastu grožiu. Jame augo daug įvairių ir retų medžių, šimtametės alėjos supo senus pastatus. Gražios buvo ir Lyduokių apylinkės. Tarp mažų kalvelių, miškelių ir pušynų vingiavo upė Siesartis.

Lyduokių dv.
1938 metais

Iš kairės:

N. Norvaišaitė,
E. Norvaišienė,
E. Reisonienė,
M. Vorobjovas,
M. Vorobjovienė,
Renata ir Irvis
Reisonai,
M. Vorobjovaitė



**Dvaro tarnautojų
vaikų šventė**

Netolimai švytėjo Lyduokių bažnyčios bokštai, kur sekmadieniais suplaukdavo minios žmonių. Todėl svečių ir vasarotojų dvare niekada netrūkdavo.

Besibaigiant vasaros darbams visada būdavo rengiama pabaigtuvių šventė. Šeštadienio ryte įvykdavo dvaro tarnautojų ir svečių vaikams pritaikyti žaidimai ir vaisės. Visi dalyviai gaudavo dovanėles. Tikros „Pabaigtuvės“ prasidėdavo vakare su gausiom vaisėmis, alumi, dainomis, ir šokiais. Visa tai užsitęsdavo iki paryčių. Čia buvo sukviečiami visi aplinkiniai kaimynai ir švečiai iš toliau. Vienas iš įdomiausių svečių buvo inž. Reisono tėvas iš Latvijos pajūrio. Jis visada ilsėdavosi medžių pavėsyje su savo margaplunksne papūga, kuri kiekvieną praėivį palydėdavo latviškų jūreiviškų keiksmazodžių virtinė.

Inž. Reisonas buvo daugiau užsiėmęs profesiniais reikalais Kaune, bet pati šeimininkė aktyviai dalyvavo ūkio tvarkyme. Ji buvo užveisusi kelių šimtų vištė, kuriai skyrė daug dėmesio. O kai vištos

Vaikų vaisės 1938 m.



susirgo kažkokia kojų liga, tai prie darbo buvo pristatyti visi ir vaikai, ir švečiai. Vieni laikė, kiti tepė vištų kojas iki panaktų, kad paskui buvo baugu eiti tankiom alėjom namo, kur skraidė tūkstančiai šikšnosparnių. (N.K.)”

Reisonų šeimos pasitraukimas iš Panevėžio, karui besibaigiant, buvo kupinas rūpesčių ir nuotykių, kaip ir mūsų visų. Pasibaigus karui, Vokietijoje žmonės ėmė burtis į vad. D.P. stovyklas. Anuomet ieškojom vienas kito. Atsitiktinai sužinojau, kad Reisonai yra stovykloje (neprisimenu vietovės vardo). Sekančios dienos rytą sėdau į traukinį ir išvažiavau jų ieškoti (Kitą dieną sustabdė traukinius ta kryptimi). Nuo stoties teko nužingsniuoti aštuonetą klm. Susiradau stovyklą ir tuoj susitikau seserį J. Kutkienę. Gyvenimo sąlygos man atrodė žiaurios. Atsirado ir Reisonienė iš kažkokio posėdžio. Pasidžiaugėm visos, kad esame gyvos, pasimatėm ir vėl skubėjau į traukinį. Žmonės patys keitė stovyklas, arba stovyklos buvo keliamos iš vienos vietos į kitą. Judėjo ir Reisonai. E. Reisonienė dirbo anglų zonos UNNRA, paskui IRO stovyklų socialinėje žinyboje. Šalia to, reikalui esant, ji dėstė lietuvių ir vokiečių kalbas lietuvių gimnazijoje. Domėjosi bėgamaisiais įvykiais, dalyvavo Pabaltijo Moterų suvažiavime 1947 m. amerikiečių zonoje. 1949 m. Reisonų šeima išeivių likimo kelias nuvedė į Australiją.

Australijoje Reisonai apsigyveno Adelaidėje ir ten gyveno ilgus metus, tik vyrui mirus ir regėjimui susilpnėjus 1981 m. E. Reisonienė persikėlė į Melbourną, kur buvo įsikūrę jos sūnus ir duktė. Adelaidėje Reisonai buvo aktyviai įsijungę į tenykštį lietuvių gyvenimą bei veiklą. Elena Reisonienė reiškėsi visuomeninėje veikloje. Gal geriausiai tai nusaką V. Radzevičius straipsnyje „Elenai Reisonienei 70 metų“ (Dirva, 1968, Nr. 106). Ten jis rašo: „Neperdedant galima sakyti, kad Elena Reisonienė visoje Adelaidės lietuvių kolonijoje yra širdingiausiai ir labiausiai gerbiama visuomenininkė. Tos garbės ji tikrai užsitarnavo savo darbu tiek socialinėje ir kultūrinėje srityje, tiek savo nepalyginamu tolerantiškumu ir meile kiekvienam lietuviui ir kiekvienam lietuviškam judėjimui.

Teisininkė iš profesijos tremtyje ji visas savo jėgas sukoncentravo socialinėje globoje. Ta socialinė globa Adelaidės lietuvių kolonijoje yra aukštai pastatyta, kurią bene septyniolika metų vykdo ALB-nės Moterų sekcija. Laikui bėgant, Moterų sekcija pati savo jėgomis ir iniciatyva išaugo į vieną stipriausių ir savarankiškiausių

lietuviškų organizacijų Adelaidėje.

Viename iš užsilikusių laiškų (1953 m. sausio 12 d.) Reisonienė aiškinasi, kodėl užtruko su atsakymu. Ji rašo: „Esu baisiai užimta, kad sunku rasti laiko savo korespondencijai. Kutkienė (sesuo tada gyv. Čikagoje. O.G.) rašo, kad duok telegramą į porą mėnesių, jei negali parašyti. Ir mat kodėl užimta: 1) darbo 8 valandos, 2) namų darbas be valandų ir 3) visuomeninis. Esu Moterų sekcijos vadovė — užsibrėžiau labai didelę programą, o jos vykdymui susirenkam vos kelios, tai per šventes baisiai nusi-variau. Turėjom vaikų pirmąją komunią su pusryčiais 60 žmonių, vaikų eglutę 200 (115 vaikų ir tėvai), suvažiavimo maitinimas per dvi dienas virš 40 žmonių (Lietuvių bendruomenės atstovai iš visų Australijos kampų), bufetas Naujų Metų baliuje, ap-lankymas su paketais visų ligonių ir pasveikinimas visų virš 70 metų asmenų (visiems gražios šokolado dėžės ir gėlių). Tai matai, kiek man teko prakaituoti, o čia dar karšta.”

Užmojai buvo dideli. Bet Moterų sekcija su vadove Elena Reisoniene atliko didelį šalpos darbą savo jėgomis ir tuo metu, kai parama ir pagalba buvo tikrai reikalinga. Be jau minėtų dalykų, sekcija globojo šeštadieninę mokyklą, duodama nemokamai priešpiečius mokiniams ir mokytojams bei apdovanodama baigiančius lietuvišką mokyklą knygomis. Rėmė Adelaidės jaunimą — skautus, studentus, sportininkus. Be to, sugebėjo šelpti džiovininkus Vokietijos sanatorijose, Vasario 16-sios gimnaziją, Punsko lietuvius ir t.t. V. Radzevičius rašo: „Ta pati organizacija ne tik suteikia jaukios šilumos Lietuvių Namams, bet buvo ir te-bėra viena stipriausių tų namų rėmėjų.” — „Iš kur ta Moterų sekcija gauna pinigų?” klausia V. Radzevičius ir pats atsako: „Pati savo prakaitu užsidirba. Kasmet ji surengia du balius, organizuoja madų parodas, Moterų sekcija ruošia vaisės lietuviškom vestuvėm. Kadangi tai nebrangu ir paranku sekcijos patarnavimu naudojasi daug lietuvių rengiant šeimynines šventes ir lietuviškos organizacijos uždaruose pobū-viuose.”

„Adelaidės lietuviai žino,” rašo V. Radzevičius, „kad Moterų sekciją į dabartinę padėtį atvairavo ne kas kitas, kaip Elena Reisonienė. Tačiau ji pati yra kitokios nuomonės ir atsisako priimti betkokius nuopelnus. Jos tvirtinimu, Moterų sekciją iš-kėlė visos joje dirbusios narės ir Adelaidės lietuvių nuosirdi parama. Tos nuomonės besilaikydama, E. Reisonienė atsisakė nuo iš-



Australietės,
iš kairės:
E. Reisonienė,
duktė Renata,
J. Kutkienė,
duktė Danutė,
ir Navakienė
su dukrele
Rita

1972 metais

kilmių, kurias jai planavo surengti Adelaidės lietuviškos organizacijos" . . . Iš V. Radzevičiaus pasakojimo geriau galiu atpažinti Reisonienę, negu iš vėlesniųjų jos nuotraukų.

Straipsnį baigdamas, V. Radzevičius pažymi: "Tenka priminti, kad prie Lietuvių Namų, kuriais didžiuojasi visi Adelaidės lietuviai, žymiai prisidėjo visa Reisonų šeima. Prie tų namų inž. Reisonas išdirbo daugiau kaip dešimt metų. Už joki savo profesinį darbą jis neėmė nė cento, priešingai, kasmet kartu su kitais lietuviais gausiai aukojo tų pačių namų reikalams. Architektė Renata Reisonaitė-Urmonienė talkininkavo dekoruojant namus ir muziejų."

Elena Reisonienė, eilę metų sėkmingai vadovavusi ALB-nės Moterų sekcijai, įsijungė į Lietuvių namų J. Bačiūno vardo bibliotekos darbuotojų būrelį ir buvo tos bibliotekos vedėja (1966m). Bibliotekai plėstis reikėjo lėšų. Tuo tikslu greta bibliotekos buvo įsteigtas (1967 m.) Spaudos kioskas. Gaunamas pelnas ėjo bibliotekos reikalams. Biblioteka buvo rūpestingai tvarkoma ir plečiama, 1980 m. turėjo 2,250 knygų. Kasmet buvo papildoma naujai išleistomis knygomis (60-80 egzempliorių). Kioskas išrašydavo virš 1,000 knygų per metus. Biblioteka priimdavo užsakymus visai laisvojo pasaulio lietuviškai spaudai. Anot E. Reisonienės, svarbiausias bibliotekos uždavinys — plauti lietuvišką knygą tarpe lietuvių ir palaikyti rašytojus bei leidyklas. Tiek čia, tiek Moterų sekcijoje darbas buvo grupinis, bet paprastai darbo našta ir atsakomybė tenka vadovei. Dirbdama bibliotekoje, E. Reisonienė, rėmėjų padedama, organizuodavo kultūrinius rengimus, kaip rašytojų pagerbimus, naujų

knygų pristatymus, knygų parodas ir t.t. Antanas Laukaitis rašo (Dirva, 1981 m. Nr. 31): "Ji kiekvienais metais rengdavo labai populiarius kultūrinius rengimus, įtraukdama visas pajėgiausias mūsų kultūrinės ir meninės jėgas."

Šalia savo šeimos, E. Reisonienė labiausiai mylėjo žmogų ir knygą. Savaimė jos visuomeninė veikla pakrypo ta linkme. Ji mėgo knygas, tad ir bibliotekos darbas teikė E. Reisonienei savotiško malonumo. 1978 m. lapkričio 12 ji rašė: "Nežiūrint mano amžiaus, dar gan greit bėgioju. Turiu toki asmeninį pasitenkinimą, kad bendruomenės biblioteką be piniginių pagalbos išvysčiau į tikrai pirmąją tarp lietuviškų Australijoje. Tai tas knygeles savo išrašydama ir skleidama, užmirštu apie savo metus, senatvės skausmelius ir jaučiuos gerai."

Elena Reisonienė, anot Antano Laukaitio, "adelaidiškė darbščioji bitelė," buvo veikli, visad ramiai ir kukliai nusiėkusi, pareiginga ir rūpestinga visuomeninė. Laiminga buvo Adelaidės lietuvių bendruomenė, turėdama ją savo tarpe. Sekant spaudą, teko pastebėti, kad adelaidiškai suprato jos polėkius ir vertino jos veiklą.

Elena Reisonienė buvo išrinkta ALB Moterų sekcijos Garbės pirmininke. Adelaidės lietuvių sąjunga suteikė jai Amžinosios Garbės narės titulus. Australijos Lietuvių Bendruomenė išrinko ją savo Garbės nare. Tebūnie jai lengva svetingoji Australijos žemė!

Naudota: Asmeniškai laiška: 1953, 1978 ir 1984; periodinė spauda; J. Narinės — Pirmūnės Akademikės; N. Kulpavičienės prisiminimai ir t.t.

• K N Y G O S

KNYGŲ APŽVALGA

Alfonsas Nyka-Niliūnas "Žiemos teologija" eilėraščiai (L.B-nės Kultūros Tarybos premijuoti 3,000-dol. premija). Viršelės — Menvietos Vepštienės. Išleido Algimanto Mackaus Knygų leidinio fondas, spaudė M. Morkūno spaustuė Čikagoj. Kaina 8 dol.

"Žiemos teologija" — keturių dalių knyga, talpinanti 132 eilėraščius; rinkinys dedikuotas autoriaus "Tėvams, Seseriai ir Broliams"; jie ar suprastų, bent širdimis pajustų poeto mintis? Pav. eilė. "Vasaros pabaiga" — dalis:

*"L'été sera fini! L'été sera fini!
Stiklinėje lentynoj laivas
Suglaudė bures. L'été sera fini!
Porcelaninis Celadonas paskutinį kartą
Palietė apalpusios Astrėjos
Lūpas ir krūtis. L'été sera fini!" — 74p.*

Beveik kiekviename eilėrašty — svetimų kalbų žodžiai, antikinės sąvokos, istoriniai komentarai; visa tai įjungta į labai gražią, taisyklingą lietuvių kalbą.

Tai poetiniu žodžiu bridimas per pasaulį, ieškant kelio ar kelių tarp atsiminimų ir mirties. Pagrindinė tema — mirtis. Ar keliai užtinkami? Eilėrašties — "Atsakymas" (132 p.):

*Nusiramins ir saugus,
Kad poezija yra geologinis procesas
Akmens ir laiko dialogo
Žodžiuose, aš ieškau
Atsakymo cikados akyse.
Atsakymo, kurio nėra.*

Leonardas Andriekus — Atmink mane, Rūpintojėli, Poezija. Išleido ir atspaudė Pranciškonai, Brooklyn, N.Y. 1985 m. Iliustracijos dail. Telesforo Valiaus.

Šis eilėraščių rinkinys, autoriaus paaiškinimu, yra eil. rinkinio "Saulė kryžiuose" (1960) papildyta ir pagerinta versija.

Autorius įvadiniame žodyje — "Regėjau senovinę Žemaitiją" — duoda porą savo biografinių žinių; bet su didele meile apibūdina savo gimtinės grožį, kuriuo jis gėrėjosi neilgai; 1937 m. išvyko mokytis į Vokietiją ir, karui užklupus, niekad nebegrižo. Vaikystės bei

jaunų dienų įspūdžiai ir gilūs, graudūs išgyvenimai dėl Žemaitijos ir visos Lietuvos nelaimių atspindi Leonardo Andriekaus (Pranciškonų vienuolyne kunigo ir "Aidų" redaktoriaus) poezijoje. Tai ištisai religine nuotaika persunkti gimtinių atsiminimų posmai; ypatingai poetui likęs atminty ir širdy Lietuvos Rūpintojėlis; tai Kristus, kenčiąs su Lietuva; tai jo globa ir žvilgsnis, kuris lydi mus per gyvenimą.

"Tavo, tavo, Dieve,

Graudulus užliejo

Jau ir visą mūsų žemę,

O kodėl? — Tik mes ir Tu žinai..." — 36

P.

Kitos poeto Leonardo Andriekaus išleistos knygos — lietuvių ir anglų kalbomis yra: "Atviros marios" — 1955 m., "Saulė kryžiuose; — 1960 m., "Naktigonė" — 1963 m., "Amens in Amber" — 1968 m., "Po Dievo antspaudais" — 1969, "Už vasaros vartų" — 1976 m., "Eternal dream" — 1980 m.

Poetas yra, taip pat, redaktorius, puikus pamokslininkas, meno kritikas ir visuomenininkas; ilgus metus yra buvęs Liet. Rašytojų D-jos pirm.

Julija Švabaite — "Stikliniai ramentai", "Draugo" premijuotas romanas. Išleido Lietuviškos Knygos Klubas Čikagoje 1985 m. Dail. Jonė Karužaitė. Kaina 9 dol.

Poetė J. Švabaite-Gylienė, rašiusi ir proza, šiemet nustebino skaitytojus psichologiniu romanu "Stikliniai ramentai". Sprendžiamos šeimos problemos kur vyras ir žmona — abu menininkai: Magdalena — dailininkė, Tomas — rašytojas. Jų gyvenimo sužlugimui prisidėjo Tomo girtuoklystė; bet, atrodo, pagrindinė problema: dviejų kūrėjų šeimos susikirtimas. Pavydas, kad ir tik pašamonėj, gal nulėmė ir Tomo puolimą į alkoholį bei neištikimybę. Palūžo ir Magdalena, nors ir stipraus charakterio, kūrybinga, ryžtingai siekusi išlaikyti šeimos lygsvarę ir meilę.

Stilius lengvas, pasakojimas su poetine nuotaika; nors stiprūs realistiniai vaizdai.

Balys Pavabalys — "Milžinai ir slibinai", satyriniai eilėraščiai, išleido "Darbininkas" 1985 m. Viršelis — P. Osmolskio (perspausdintas). Kaina 5 dol.

Tai mažiau šimto puslapių knygelė, bet gražiai išleista, ir maloniai skaitoma ir turininga. Autorius Balys Pavabalys yra, iš tikro, poetas Leonardas Žitkevičius. Jis pats paaiškina, kodėl toksai slapyvardis. "Žliugėjo tėviškė bala — todėl aš pabalys,

Čiurlionis ir kiti reprezentaciniai leidiniai

Nora Kulpavičienė

Kiekvienas naujas, lietuvišką kultūrą reprezentuojantis leidinys, yra laukiamas ir sveikintinas. Mes niekada neturėjome pakankamai reprezentacinių leidinių svetimomis kalbomis apie lietuvišką kultūrą ir ypatingai meną. Tą trūkumą jau keletą metų dalinai užpildo Lithuanian Library Press, Inc., leidykla Čikagoje. Jos leidiniai atstovauja įvairias lietuviškos kultūros šakas: išeivijos istoriją, literatūrą, tradicijas ir t.t. Ypatingai pažymėtinas 1980 metais išleistas meniškasis lietuviškų ekslibris albumas — *Lithuanian Bookplates by Vitolis E. Vengris*. Taip pat labai reikšmingos yra Toronte išleistos Antano ir Anastazijos Tamošaičių lietuvių liaudies meno knygų serijos. Iki šiol yra išėjusios: *Lithuanian National Costume*, 1979; *Lithuanian Easter Eggs*, 1982; baigiama spaudai paruošti lietuviškos juostos, planuojamos ir kitos. Visos meniškai apipavidalintos, gausiai iliustruotos knygos ne tik reprezentuoja lietuvių kultūrą, bet turi reikšmingą įtaką pasaulinei mokslinei literatūrai.

Liukšusinių knygų išleidimas, ypač dėl gausių ir spalvuotų iliustracijų, kainuoja di-

deles sumas. Nežiūrint to, vis atsiranda energingų pavienių leidėjų, kurie asmeniškai iniciatyva nugali visas kliūtis. Todėl mes anksčiau sulaukėme puikių monografijų, kurias išleido žmonos apie savo vyrus dailininkus, kaip pvz. Augių, Puziną, o apie Galdiką net dvi laidas anglų ir lietuvių kalbomis. Neseniai iš spaudos išėjo — *Telesforas Valius by Romas Viesulas*, 1984. Šis leidinys sudaro gerą įspūdį labai aukštos kokybės spalvuotomis iliustracijomis, dvi spalviu popierium ir t.t. Tik kažkaip rėžančiai veikia kiekvieną iliustraciją uniforminiai įspraudžiančios grubios linijos, nustelbiančios net švelnią dailininko kūrybą. Neapsieita čia ir be kitų pastebimų trūkumų, kaip pvz. pamiršimas įdėti dailininko nuotraukos arba atspausdinimas aukštyn apverstos klišės.

Naujausioji meno knyga, kuri iš spaudos išėjo 1984 metų gale, yra seniai lauktoji monografija — *Mikalojus Konstantinas Čiurlionis Lithuanian Visionary Painter by Aleksis Rannit*. Išeivijoje tai yra pirmasis tokios apimties leidinys anglų kalba apie

tekėjo pievom vabala — todėl pavabalys."

Tuo slapyvardžiu daugelį esame skaitę humoristinių poeto eilėraščių "Drauge" ir kitur; dailių posmų ir posmelių skirta ir vaikams, jaunimui.

Greta garsaus išeivijos humoristo poeto Antano Gustaičio, vertinga savo kūryba dažnai lyginasi ir Leonardas Žitkevičius; gal tik jo posmai lakoniškesni ir švelnesni. Tačiau ir jis taikliai paironizuoja "minkštakūnius"...

To paties autoriaus buvo išleisti "Šilkai ir vilkai" — 1950 m. ir "Vizijos prie televizijos" — 1957 m. Ir šis — "Milžinai ir slibinai" — graži autoriaus talento dovana mūsų išeivijai; graži ir įdomi dovana — jaunam ar senam.

Česlovas Grincevičius "Vidudienio varpai", Pasakojimai ir pasakos. Išleido liet. Knygos Klubas 1985 m. Kaina nepažymėta.

Labai patraukliai atrodanti (aplankos dail. Ados Sutkuvienės), ir įdomi skaityti

nedidelė beletristikos knyga, kurioje, tartum, sutelpa visa Lietuva; ir istoriniai jos įvykiai, ir žmonių įvairūs charakteriai ir daugelis rimtų bei juokingų smulkmenų. Kalba — pasakojamoji, taisyklinga ir graži; labai nedaug korektūros klaidelių.

Gražus ir liūdnai lyriškas pirmas knygos pasakojimas "Pirmasis sniegas". "Bažnyčios statytojas" ir "Vidudienio Varpai" — lietuvių tradicijų, ypač religinių, atšvaitai. "Tyrliaukių rožė" — gaudi meilės istorija, kai sibiriniai išvežimai sulaužė daugelį gyvenimų... "Prasilenkę žodžiai" — profesinio pavydo šlykštūs padariniai. "Našlės skatikai" — vykusiai atpasakota skriaudų istorija; nors pabaiga — beveik neįtikėtina... Autorius, pasirodo, turi daug sveiko ir įdomaus humoro ("Nuostabus atsitikimas", "Nusisekęs rytas"). Iš juokingų "istorinių" pasakojimų, su įtikinamų laikų koloritu, — "Vilniaus laikrodis" ir... "Kėdainių ožka." Labai patraukli beletristikos knyga, nors kukliai paprasta.

A.R.





M.K. ČIURLIONIS ILIISTRACIJA

mūsų genialų menininką. Ši knyga yra didesnio albuminio formato, kietais, drobe įrištais viršeliais, su iliustruotais aplankais. Tekstas paskirstytas neperkrautai, apsieita be smulkių iliustracijų ir fotografijų, panaudojant tik vieną nedidelį dailininko su žmona atvaizdą knygos pradžioje. Pagrindinis dėmesys yra skiriamas tapybai. Parinktos mažiau žinomos spalvuotos iliustracijos ir didesnė dalis bespalvių. Pasi-gendama iliustracijų numeracijos! Spausdinant spalvuotas iliustracijas, visada susiduriama su tam tikromis spalvų autentiškumo problemomis. Atrodo, kad ir šiame leidinyje jų neišvengta, pvz. šalia kitų net ir aplanke panaudota "Sonata of the Sea" visiškai rudavo, prarasdama savo žalsvą atspalvį. Knygoje niekur nepažymėta iš kur imta iliustratyvinė medžiaga?

Tiksliausios Čiurlionio kūrybos spalvos, gal vokiško preciziškumo dėka, buvo perduotos Rytų Vokietijoje 1975 metais išleistoje monografijoje — Čiurlionis, Gytis Vaitkūnas, VEB Verlag der Kunst Dresden (šią knygą iš leidyklos galima buvo užsisakyti tiesiogiai). Net ir "Vagos" puošnus leidinys, pasirodęs 1977 metais (antroji laida 1982), nepasiekė vokiškojo leidinio spalvų autentiškumo lygio. Abiejuose šiuose leidiniuose taip pat labai ryškiai, kontrastingai yra atspausdintos ir bespalvės iliustracijos. Atrodo, kad trūkumas gilesnio kontrasto bespalvėse iliustracijose priklauso prie pagrindinių neigiamybių Čikagoje išleistoje monografijoje. Dalis šio leidinio tiesiog dvelkia pilka ir nuobodžia monotonija, o Čiurlionis tikrai nebuvo nei pilkas, nei nuobodus. Gaila, kad dėl finansinių ar

KELIONĖ Į TILLSONBURGĄ

O. JUODISIENĖ

Mieloji, gėlės jau seniai nužydėjo, ir paukščiai nebešnara šermukšnių uogynuose. Nakties tyloje vis girdžiu tavo balsą: "Parašyk ilgą, ilgą laišką." Todėl ir noriu tau papasakoti apie vieną laimingą dieną.

Mieste jau buvo nužydėję klevai ir topolių lapeliai švelniai plevėsavo saulėje. Ir šitokią nuostabią dieną kažkas sušuko: "Važiuojam!" Griūte įgriuvau mašinon ir pradėjome kelionę į Tillsonburgo pusę, kur daug lietuviškų sodybų, kur po langais žydi rožės ir pagarbioje vietoje žaliuoja rūtos. Mes skridome keliu, nespėję išgirsti vėjo dainos. Pakelėse mojo kažkokie medeliai, baltavo dobiliukai, sodybose lojo šunys. Taip gera buvo jausti pavasario apkabinimą. Girdėjome balsus, kviečiančius sustoti, pailsėti, paplepėti jaukioje kaimo aplinkoje. Štai ir keliukas, apsodintas žaliuojančiais medeliais. Tolumoje baltuoja saulės apšviestas namas. Didžiulis "Vilkas", išsišiepęs iki ausų, džiaugsmingai vamps. Puoli į gerų rankų glėbį ir esi be žodžių apkabinamas, kaip kadaise seniai, seniai mieloje kaimo gryčioje. Ir šilta širdyje, ir žinai, kad radai kažką brangaus. Lietuvišką nuoširdumą ir vaišingumą. Gali garsiai kalbėti ir juoktis ar nutilus klausyti, kaip kregždės, sutūpusios ant telefono laidų, lietuviškai cypėjo: "Virė boba pyragiuką, man galiuką per langiuką kyšt." Pasidaro taip linksma, kad net norisi įsikibti į žilvičių nukarusias šakas ir išsisupti aukštai padangėn, kaip anais laikais tėviškės supynėse, kur švilptų vėjas pro ausis ir gimtoji žemė gulėtų po tavo kojom, o virš galvos mėlynasis dangus būtų taip arti...

kitų priežasčių nebuvo panaudota vien tik spalvuota iliustratyvinė medžiaga, nes tokios rūšies leidiniui apie Čiurlionį turėjo atsirasti pakankamai lėšų.

Šis leidinys papildys išeivijoje mūsų kultūrą reprezentuojančių leidinių negausias gretas. Neturėtų jo trūkti įvairių šalių mokslinėse bibliotekose, kur garsas apie genialų dailininką galėtų skliti plačiau. Neturėtų šio ir kitų leidinių trūkti ir mūsų šeimose, kur prasideda lietuviškos kultūros pradai.

Mikalojus Konstantinas Čiurlionis, *Lithuanian Visionary Painter* by Aleksis Rannit. Išleido Lithuanian Library Press, Inc., Čikagoje, 173 psl., 32 spalv. ir 63 bespalv. iliustracijos, kaina \$25.00.

Ir esi kviečiamas prie vaišių stalo, kur kvepia visokios gerybės ir namie kepta ruginė duona.

Vėliau brendame laukais per žoles, per aštriai kvepiančių ramunių kupstelius. Mašalėliai zvimbia virš galvos, o mes vis skubame tolyn. Staiga atsidiuriame prie nedidelio tvenkinio, kur mūsų balsus išgirdusios žuvys skuba į pakrantę. Su didžiausiu malonumu atiduodam joms skirtas gėrybes ir nustebę žiūrime į jų pražiotas burnytes, kuriose dingsta baltos duonos gabaliukai. Gera joms, gera ir mums, ir mes džiaugsmingai šypsomės. Ilgai sėdime paskendę žolėse, stebėdami ant smilgos stiebo besisupančią dievo karvytę. Taip tylu, kad net girdisi, kaip gėlės bučiuojasi.

Grįžtame laukais dainuodami, o su mumis dainuoja pievos ir laukai. Sklinda muzikos akordai iš šviesaus ir linksmo namo praverėtų langų. Gal vakaro angelas, skridamas pro šalį, palietė svečių kambarį stovinčių vargonų klavišus? "Labanakt", skamba visuose kampuose ir atsisveikinėjimui iki rytojaus. Mano kambarys — paskendęs naktinių gėlių kvepėjimu. Tolumoje dunda traukinys, lyg nusinešdamas kažką negrįžtamai brangaus...

Saulėtas rytas keliasi skaičius ir šviesus. Iš lėto važiuojame lauko takeliu. Pakelėse rymo beržai ir išsipūtusios eglės. Ir taip žalia, net saldu!

Pasukame pro didžiuliais medžiais apaugusią kaimynų sodybą. Ten vyksta kažkas nepaprasto: girksėjimas, kriuksėjimas, murkimas ir kiti nežinomi garsai. Šeimnininkai stovi kieme ir moja užsukti. Mielas žmogau, ko tik ten nepamato mūsų akys. Viščiukai, vištos, laukinės žąsys, paršiukai, spalvingi povai. Pilni pašaliai naminių ir laukinių paukščių. Rodos, imtum ir apglėbtum tą mielą, pilną gyvenimo ir judesio sodybą.

Sekmadienio rytas pabunda, giedodamas padėkos giesmę. Giedu ir aš kartu seniai girdėtus žodžius:

"Ačiū Dieviui už duosnumą Jo gausingą,
Už žemės ir dangaus gražumą stebuklingą,
Už pavasarėlio žalio giedrų rytą,
Už kvepėjimą darželio rasai kritus..."

(Strazdelis)

Ruošiamės bažnytėlėn, kukli rūta pada-bina maldaknygę. Ir staiga išskyla malonūs praeities prisiminimai. Jautiesi lyg keliauji į Žolinės šventę... Subaltuoja moterų skarelės, rankose sužydi laukų gėlės,

skamba varpai tėviškės bažnyčioje ir per pušynų žalias viršūnes aukštai padangėje švyti Šiluvos baltoji gulbė. Graudu, Dievuli mano!

Štai ir kukli Delhi bažnytėlė, prie kurios vaikštinėja susirinkusieji. Šypsosi nuoširdūs veidai, ir jautiesi lyg į giminių tarpą pataikęs. Jau ir kunigėliai atskuba, kažkas paliečia vargonus. Skubu su visais į Dievo namus ir nedrąsiai prisiglaudžiu kamputyje. Visų galvos palinksta. Krenta švęsto vandens lašai. Ir aš su ašarom akyse giedu su visais:

“Dievas mūsų prieglauda ir stiprybė,
Geriausioji pagalba varguose...”

Pasukame į šaunų Tillsonburg'o miestą. Kiek džiaugsmo mes čia suradome, aplankydami vieną kiemą. Visi žodžiai buvo išsakyti, ir vėl skambėjo sudiev, kaip ir visada.

Miestelio pakrašty kuklus namelis liko neaplankytas, nes niekas nebesapitinka var-teliuose, niekas nebekviečia vidun, tik žydi gėlės. Iškeliavo į dausas šeimininkė. Link-smoji Šuvsės dainininkė nebelaukė mūsų prie vaišių stalo, nebeskambėjo daina:

“Jau seklytėlė šalta, jau seklytėlė šal-ta...”

“Raudoniems saulėlydžiams begestant, baltų rožių sidabrinės akys žiūri į mane pro langą... Ir nuskyniau vieną baltą rožę, ir glaudžiau prie žiedo karštą kaktą... Motin mano!...” (Šatrijos Ragana)

Dėkinga širdim vėl prisimenu tas rankas, kurios taip šiltai mane globojo. Ilgai matau baltą skarelę plevėsuojančią vėjuje...

Sudiev, sudiev, pasibaigė laimingoji diena.

Tavo Salomeja

• MOTERYS PASAULYJE



Elena Vasyliūnienė jau trečią kartą surengė savo tapybos parodą, kuri įvyko š.m. gegužės mėn. 13 d. Bostone. Jos kūryba atstovauja “naivųjų” stilių, daugumoje gamtos peizažuose.

Dr. Milda Budrienė yra foto archyvo tarybos pirmininkė Čikagoje. Į tarybą nariais įeina kun. Alg. Kezys ir St. Žilevičius. Tas Foto archyvas jau prieš keliolika

metų buvo įsteigtas kun. Alg. Kezio, o jį globojo dr. Milda ir dr. Stasys Budriai. Archyvas yra Čikagoje, Jaunimo centre. Prie archyvo savo darbu prisideda R. Masonytė, J. Daunoras ir kiti. Archyve yra laikoma daug nuotraukų, negatyvų, dokumentinių filmų ir t.t. 1984 m. netikėtai mirus dr. St. Budriui, dr. M. Budrienė pati viena perėmė archyvo globą ir įėjo į tarybą. Be to, ji archyvui paaukojo 35,000 dol. Dabar tas archyvas yra pavadintas dr. St. Budrio vardu. Spaudoje teko skaityti, kad tie pinigai yra gerai investuoti ir kad archyvo ateities veikla bus užtikrinta, nes iš gauto pelno galės rengti parodas ir kt. Tad linkime dr. M. Budrienei išvermės ir pasisekimo mūsų išeivijos kultūriniuose darbuose.

Amerikos Lietuvių Biblioteka, knygų leidykla, kuri pasižymi reprezentacinių knygų leidimu, planuoja išleisti antrą laidą kun. S. Ylos “Lietuvių šeimos tradicijos”. Šio iliustruoto leidinio neturėtų trūkti lietuviškose šeimose. Leidyklos tarybą sudaro: A. Kezys, S.J. N. Gražulienė, P. Aleksa, V. Lukas, A. Skrupskelienė.

Dail. V. Krištolaitytė surengė skaidrių ir muzikos vakarą apie M.K. Čiurlionį, kuris buvo skirtas amerikiečių jaunesnės kartos dailininkams.

Dail. E. Gaputytės kūrybos paroda įvyko Anglijoje, Londone, “Albion” galerijoje. Paroda buvo skirta karo pabaigos 40 metų sukakčiai paminėti. Kūrybą sudarė įvairūs žvakių šviesų montažai, skirti karo aukom.

Dail. Jolantos Janavičienės, gyv. Australijoje, kūrybos paroda buvo surengta Nepalyje. Parodą globojo Australijos ambasada.

N.P.M. seselės šventė vienuolijos gyvenimo sukaktis. 50 metų jubiliatės buvo seselės: **Apolinara** (ilgametė viršininkė), **Bonifacija** ir **Tarcizija**. Iškilmes buvo atšvęstos Putname. Dalyvavo daug kunigų, seselių giminių ir svečių. Po iškilmių įvyko vaisės.

LIETUVIŲ ATEITININKŲ ŠIAIS
METAIS ŠVENČIA 75 METŲ JUBILIEJŲ
SVEIKINAME!

* * *

Ateitininkų Korporacija “Šatrija” 1937 m.



Onutė Krakauskaitė

(Vietoj nekrologo)

Dažnai prisimename garsias moteris ir jų nuveiktus darbus. Tačiau Lietuvoje buvo daug moterų, apie kurias mes nieko nežinome, kurios savo pasišventimu šeimoje ir savo veikla apylinkių organizacijose daug prisidėjo prie lietuviybės išlaikymo. Viena iš tokių buvo Onutė Krakauskaitė-Buckiūnienė. Ji gimė 1908 m. Mockavos kaime, Seinų apskrityje. Vienus metus mokėsi Seinų „Žiburio“ gimnazijoje, bet lenkams užėmus Seinus, mergaitės išbėgiojo į namus. Berniukus lenkai net laikė nelaisvėje, išlupinėjo iš gimnazistų kepuračių vyčius, maitino nevirtais žirniais... Onutė, grįžusi į namus, daugiau mokytis nenorėjo. Norėjo būti Lietuvos ūkininke.

Tais laikais šviesus Mockavos kaimo jaunimas visu savo grožiu išsiskleidė Pavasario organizacijoje. Onutė K. įsijungė į Mockavos pavasarininkų kuopą, į Budviečio parapijos chorą. Pradėjo organizuoti šaulių būriai... Pavasario jaunimas rinko aukas pinigais, brangenybėmis, rūbais, kad paremtų Lietuvos karių kovose prieš lenkus. Krakauskų namuose ir kareivių kuopa stovėjo (pažymėtina jų vadas kar.

Tapulionis), kurie kovojo prieš lenkų išpuolius.

Pavasarininkų lūpose skambėjo Maironio „Pirmyn į kovą už tėvynę“ ir dainos: „Nauji laikai mums spindi, žiba, laisva galinga Lietuva...“ „Drąsiai pirmyn, mus šaukia Dievas ir tėvynė“ (iš pavasarininkų himno).

Onutė K. šio patrijotinio jaunimo veikloje buvo pačiame viduryje. Ji rinko aukas, vaidino vaidinimuose ir, turėdama labai gražų balsą, dainavo choruose. Be šios veiklos, vėliau atstovavo kuopai pavasarininkų rajono (Lazdijuose), regijono Marijampolėje-Vilkaviškyje suvažiavimuose, pavasarininkų kongrese. Ji zavėjosi daktarų Ereto, Leimono ir kitų šviesuolių patriotų kalbomis. Ji skleidė jų mintis, grįžusi į savą kuopą, parapiją, kaimą. Taip pat ji bendravo ir su JAV jaunimu, nes į namus ateidavo ir Amerikos Liet. Vyčių žurnalas „Vytis“. Tai jos aktyvi kultūrinė veikla, kaip kaimo mergaitės. Namuose, dideliame ūkyje, be šienelio grėbimo, rugių, kviečių rišimo ir kitų darbų, dar mokėjo austi gražias lovatieses, rankšluosčius, drobes.

1935 m. ji ištekdėjo už Jurgio Buckiūno, augino šeimą ir ramiai ūkininkavo, kol



SENELEJ PRISIMINUS

BIRUTĖ ŽILVYTĖ

Daug teko skaityti apie įvairias garsias moteris pasaulyje. Kiekvieną knygą perskaičius, saldus malonumas nuskaidrindavo širdį, kad buvo tokios puikios moterys — daktarės, artistės, menininkės, politikės ir visos kitos. Bet, jei kas paklaustų, kuri moteris mane labiausiai sudomino, pasakyčiau neabejodama — senelė.

Su ja išgyvenau šešiolika metų. Pirmųjų iš jų neprisimenu. Likusieji išlaikė gyvą senelės prisiminimą, nors jau praėjo keturios dešimtys metų nuo mūsų išsiskyrimo. Ji nedidelio ūgio, juodais, lygiai sušukuotais plaukais, draugiškomis rudomis akimis ir rausvais veidais. Visada užsiėmusi šeiminkavimu, o kai laisvo laiko atsirasdavo — verpimu. Ji niekada nekalbėdavo apie save ir iš viso mažai kalbėdavo. Prisimenu ją, garsiai besijuokiančią, jei kas juokingo atsitikdavo. Pykti, rodosi, taip pat nemokėjo. Dažnai būdavo susimąsčiusi ir mėgo melstis, dažniausiai skaitydama maldas iš savo didelės maldaknygės. Ji labai logiškai mokėjo spręsti visas kasdienines problemas, nesileisdama į smulkmenas. Bet svarbiausia, ji taip mylėjo kiekvieną šeimos narį, kad net buvo visada pasiruošusi save paaukoti už kiekvieną iš mūsų. Jos gerumą prisimenu kiekvienoje atminimų akimirkoje. Bet labiausiai jaudino mane jos atjautimas kito žmogaus.

Prisimenu kai buvau nelabai didelė —



Iš kairės:
Ona Krakauskaitė
1932 metais,
brolis Juozas,
sesuo Magdalena

okupacijos sudrumstė šeimos ir tautos gyvenimą. Ji mirė 1978 metais.

Onutė Krakauskaitė-Buckiūnienė ir daug kitų Lietuvos ūkininkų sudarė tą tvirtą tautinį pagrindą, ant kurio kilo viso krašto gerovė.

nedaug už rugių pėdą didesnė. Kaip tik buvo rugiapūtė pas mus. Visi dirbo laukuose, tik močiutė šeimininkavo namuose, o mudvi su jaunesne sesute žaidėme kieme. Atėjo tėvelis ir liepė man eiti statinėti rugių pėdus į gubas. Ką darysi — reikia klausyti. Niekada neužmiršiu, koks man atrodė baisus darbas. Rugių pėdus vos galėjau pakelti, o ražienos suraižė blauzdas iki kraujo lašėjimo šen bei ten. Vilkau tuos rugių pėdus, nes labai bijojau savo grįžto tėvelio. Man atrodė, kad ilgai negalėsiu išlaikyti taip dirbdama, nors iš tikrųjų laukas nebuvo labai didelis. Neilgai trukus, pamačiau atbėgančią senelę pas mane. Ji čiupo pėdus po du, nešė, statė į gubas ir vis kalbėjo, kaip tėvelis galėjo mane mažą išvaryti tokį darbą dirbti? Man senelė atrodė kaip angelas sargas, išgelbėjęs mane iš didelės nelaimės. Ji dar daug daug meilės parodė mums, bet tas rugių pėdų nešiojimas liko amžinam atminimui.

Išvažiuojant iš Lietuvos mūsų šeimai, ji pasiliko saugoti namus, kad, kai sugrįšime, rastume viską tvarkoje. Mums buvo skaudu skirtis su senele, o dar skaudžiau važiuojant apie ją galvoti. Po vienos dienos kelionės su dviračiu grįžau į tėviškę. Galvojau, paimsime likusį arklį, pasikinkysime į mažus ratus, kurie buvo likę namuose, ir paspėsime grįžti pas laukiančius šeimos narius. Senelė mane pamačiusi net išsigando! Pasirodo, nei arklio, nei ratų nebebuvo. Ji sakė, kad policija pasiėmė. Apkabinusi pabučiavo mane ir liepė kuo greičiausiai važiuoti pas tėvus, nes frontas esąs už dvidešimt kilometrų . . . Taip daugiau ir nebesimatėme.

Dažnai klausinėdavau savo mamą apie senelę, o ji papasakojo, kiek žinojo. Jos vardas buvo Jozefina. Jos šeima anksti liko be tėvų. Ji ir jos sesutės ieškojo darbo jaunos būdamos. Jozefiną pasiėmė dvarininkė Šemetienė ir pradėjo mokyti virimo. Išmokė viską, ką pati žinojo, ir labai pamilo nuoširdžiai ir pareigingą mergaitę. Taip ji dirbo dvare kaip virėja. Ji turėjo vieną labai gerą draugę, su kuria buvo susitarusi susitaupyti pinigų ir išvažiuoti į Ameriką, kur jos abi galėtų įstoti į vienuolyną.

Deja, viskas pakrypo kita linkme. Jozefa turėjo gražų balsą ir mėgo dainuoti. Ją vis kviesdavo visi į šermenis giedoti, kur vieną kartą ją giedančią nusižiūrėjo jaunas ir turtingas našlys. Jis turėjo ūkį, kuriame vienas gyveno. Nežinau, ar iš meilės, ar iš išskaičiavimo ji už jo ištekojo. Dvarininkė Šemetienė išleido ją už vyro, kaip tikrą savo dukterį. Davė jai kraitį ir iškėlė vestuves.

Josefina pagimdė kelis vaikus, kurie mirė

nuo įvairių ligų. Užaugo vienintelė duktė — mano mama. Jozefos vyras buvo staigaus būdo, jie dažnai susipykdavo ir dėl gražios vienintelės dukrelės, kurią ji labai mylėjo. Jos vyras mirė staiga plaučių uždegimu. Taip Jozefina liko našlė su dukrele. Ji kartais gailėdavosi, kad ištekojo. Dažnai prisimindavo savo draugę, kuri išvažiavo į Ameriką, įstojo į vienuolyną ir jai buvo parašiusi laišką.

Mes, atvažiuavę į Kanadą, parašėme senelei laišką, ir ji mums parašė. Ji meldavosi už mus ir galvojo, kad mes visi žuvome karo audrose. Mes dar spėjome jai nusiųsti dovanų ir savo nuotraukas. Ją globojo mūsų buvę geri kaimynai. Ji mirė, sulaukusi gilios senatvės. Užmigo ramiai miegu. Po jos pagalvė buvo rasti mūsų laišškai, kuriuos ji vis skaitydavo ir labai džiaugdavosi. Mums ji rašė, kad nesi rūpintume apie ją ir negrįžtume namo, o pasiliktume ten, kur gyvename. Galbūt ji mūsų gyvenime matė savo svajonių išsipildymą, o gal tai buvo paguodos kibirkštėlė mūsų gerajai, mielai senelei.

• SVEIKATA

VIDINĖ ĮTAMPA

Kiekvienas žmogus labai skirtingai reaguoja į įvairius asmeniškus pergyvenimus ir iš to pasireiškiančią vidinę įtampą (stress). Dažniausios priežastys yra įvairios nelaimės: artimo žmogaus mirtis, sveikatos netekimas, finansiniai sunkumai, šeimos problemos, senatvė ir t.t. Ne vien tik blogybės sukelia įtampą, bet ir laimingi gyvenimo įvykiai jaudina: staigus praturtėjimas, pasisekimas darbe, įsimylėjimas ir t.t. Vidinė įtampa lydi mus per visą gyvenimą, ar tai būtų atsakingas darbas, ar automobilio vairavimas perpildytame greitkelyje, ar vaikų išdaigos, ar bėgimas su kaimyne. Kiekviena permaina mūsų gyvenime sukelia tam tikrus pasikeitimus mūsų būsenoje. Ypač problemos daugėja, sulaukus viduramžio ir išėjus pensijon. Mūsų būsenos stovis būna labai individualus, vieniems reikia profesinės pagalbos, kiti gali savo būseną bent dalinai kontroliuoti ir sau pagelbėti. Svarbiausia yra sugebėti sudaryti sau tinkamą aplinką, kad bent trumpam galima būtų atsipalaiduoti (relax) nuo visų slegiančių minčių. Savęs gailėjimasis (self pity), beprasmis ieško-

jimas nesamų ligų, sėdėjimas ir žiūrėjimas į vieną tašką arba bereikalingas visą dieną lovoj gulėjimas, kitaip sakant, nieko neveikimas čia nepadės. Jaip pat nieko nepadės "stiklelio" ir kitų "palengvinimo" priemonių vartojimas, nes išsipagiričius ir vėl stovės gyvenimo tikrovė prieš akis. Surask užsiėmimą, kuris suteiktų tam tikro malonumo. Sudaryk sau malonią ir jaukią aplinką, kad ir mažame kampelyje, kur galėtum pailsėti, paskaityti mėgiamą knygą, paklausti mėgiamą muziką, pažiūrėti televizijos mėgiamą programą. Dirbk savo mėgiamą darbą. Kiekvienas žmogus turi savo "hobby". Jei neturi, pagalvok gal turi kokį neišvystytą pomėgį ar palinkimą. Nebijok pradėti ar išmokyti ką nors naujo. Žiūrėk savo sveikatos, nes blogi mitybos papročiai tik prisideda prie vidinės įtampos padidėjimo. Būk visada tvarkingai apsirengusi, dėvėk drabužius, kurie yra patogūs ir kuriuos mėgsti. Stenkis save mėgti. Nesijaudink dėl kiekvienos raukšlėlės ar žilo plauko. Naudok kosmetiką tinkamą savo amžiui. Jei moterims tinkamai dažyti plaukai priklauso prie mados niuanso, tai tikrai juokingai atrodo vyrai, persiritę septyniasdešimtį be vieno žilo plaukelio... Toks skrupulingas bijojimas pasenti tik padidina įtampą. Stenkis daugiau judėti, išeik pavaikščioti. Jei gali išvažiuok, pakeisk aplinką kad ir trumpam. Jei reikalinga, turėk ką nors su kuo galėtum rimtai išsikalbėti, bet neįkyrėk savo bėdomis, nes ir kiti turi savo bėdų. Stenkis kalbėti apie malonesnius ir bendrus dalykus, kad galėtum užsimiršti ir nuotaika būtų geresnė. Rimtai pagalvok visas savo problemas. Ar tikrai jos yra tokios beviltiškos? Žiūrėk į gyvenimą iš geresnės pusės. Atsimink, kad visada yra tokių, kurie yra daug blogesnėje padėtyje.

G.

CHEMINIS MAISTO PASIKEITIMAS JĮ VERDANT, LAIKANT, KEPANT

JONAS PRUNSKIS
DIPLOMUOTAS CHEMIKAS

Šviežio ir žalio maisto vertė mums žinoma. Tačiau maistą laikant ilgiau, o ypač jį verdant bei kepant, jo maistingumas ir vertė keičiasi: dažniausiai daug vitaminų bei mineralų žūva ir jo maistingumas mažėja. Maistą verdant

bei kepat, keičiasi jo struktūra, virškinimas, spalva bei skonis. Pavyzdžiui, verdant vaisių bei daržovių, kaip bulvių struktūra suminkštėja, jų ląstelės atsiskiria, jų sienelės išsiplečia ar sprogs. Vitaminai tirpstantieji vandeny, kaip vitam. A thiaminas, riboflavinai, askorbinė rūgštis ir kiti bei mineralai verdant daug ištirpsta. Be to, daug vitaminų, mineralų žūsta bei jų maistingumas sumažėja nuo šviesos, ilgo virimo bei kepimo. Daržovių ir vaisių rišamoji medžiaga, vad. protopektinas, palaikantis jų kietumą, verdant smarkiai sumažėja ir daug ląstelių atsiskiria. Verdant vaisius, pomidorus, įdėjus kalcio druskų, jie nesutrupa, nes kalcis jungiasi su pektinu sudarydamas kalcio pektatą. Bulvės, virtos kietame vandeny, irgi nesukrenta. Amerikoje į konservuojamus vaisius, pupeles, pomidorus, kad jie nesukristų, leidžiama įdėti 0.07% kalcio chlorido, arba kalcio citrato, kalcio sulfato. Kas dėl celiuliozės, tai verdant chemiškai ji nesikeičia. Krakmolai, esantys vaisiuose daržovėse ar javuose, verdant išbrinksta, kartais sprogs, nes sugeria daug vandens ir pavirsta į masę, panašią į želatiną. Verdant žalias daržoves, jos turi mažą rūkštingumą, magnezija iš chlorofilo pašalinama ir keičiasi chlorofilas į feofitiną, turintį rudą spalvą, o verdant uždaramė inde, dar daugiau paruduoja. Norint, kad daržovių žalias daug nepasikeistų į rudumą, virti reikia daržoves nepridengtame inde ir neaukštesniame karšty kaip 78 laips. cels. Tada lakios rūkštiesios dalys išgaruos ir žalias daržovių liks. Kuo ilgiau maistą virsime ir didesnį karštį naudosime, tuo vitaminų daugiau žus. Tas pat ir su mineralais. Verdant daug jų ištirpsta vandeny. Todėl ką nors verdant vandens neišpilti, bet sunaudoti sriuboms. Verdant su lupynomis bulves, vitaminų bei mineralų mažiau žūsta negu nuluptas ir smulkiai supjaustytas. Kepimas sunaikina vitaminus panašiai kaip ir virimas. Juo didesniai karštis ir ilgiau kepsime, tuo daugiau jų žus.

Kepimas bei virimas baltymų cheminę struktūrą keičia. Kepimas mėsos ją kietina. Todėl valgyklose dažnai paduoda žalioką mėsą. Ji minkštesnė, sultingesnė ir naudingesnė negu perkepta. Didelis karštis baltymų maistingumą mažina negu normaliai virti baltymai. Kepant ar verdant

baltymus, jie denatūruojasi, t.y. keičiasi molekulės. Pvz. mėsa susitraukia, sumažėja ir kietėja. Denatūracijos procesui vykstant, atsiskiria vandenilio ryšiai su siera ir praranda biologinį aktyvumą, nes žūsta arba susilpnėja enzymai, o susukta baltymų molekulė išsitiesia. Denatūracijos procesas daro baltymus geriau virškinamus, skaldomus, žinoma, jeigu nepervirta ir neperkepta. Paprastai mėsos baltymai nesikeičia, jei jie kepami ar verdami 100 laips. cels. karštyje neilgiau 3 valandų. Konservuota mėsa dėžutėse gali turėti baltymuose pasikeitimų, nes konservavime dažnai didesnį karštį naudoja. Baltymai, vadin. elastinas yra labai atsparūs karščiui ir jie nesikeičia. Verdant baltymus, kalogenu vadinamus, kurių gausu sausgyslėse, kremzlėse, odoje ir kitur, vėliau ataušus gauname šaltieną (vad. košeliene). Verdant mėsą, gaunasi skystas buljonas, kuriame yra gana daug vitaminų, mineralų, ištirpusios želatinos, glikogeno ir kitų baltyminių bei riebalinių medžiagų. Buljonas yra lengvai virškinamas bei maistingas ir tinka visiems ir net ligoniams.

Riebalai kepami 210°C temperatūroje. Maistingumas nesumažėja, bet kepat apie 250°C neuždengtame inde, virškinimas sumažėja ir pasikeičia cheminės ir fizinės savybės. Aukštame karšty riebalai oksiduojasi ir pasigamina peroksidas, kuris naikina vitaminus, amino rūkštis ir kitką. Pats peroksidas nepastovus ir greit skyla į vandenį ir deguonį. Ilgas virimas, o ypač kepimas mėsos aukštoje temperatūroje pasigamina dėlto laktonai ir kiti junginiai, turintieji vėžį sukeliančių pradų, ypač jų, daugelis yra azo grupės junginių, kurie dau-

gumoje yra cikliškai junginiai ir pasigamina mėsa kepat ant anglių. Todėl patartina mėsą nekepti tiesiog ant anglių. Neaukštoje temperatūroje riebalai virti ar kepti nesikeičia nei fiziniai, nei cheminiai.

Trumpai tariant, vaisius ir daržoves stenkis valgyti žalius ir šviežius, o jeigu verdi, tai virk kuo trumpiau ir vandeny sunaudok sriuboms, nes jame yra gausu vitaminų ir mineralų. Išvirtas daržoves kuo trumpiau laikyk vandeny, šviesoje ir neuždengtame inde, nes išvirti vaisiai ir daržovės greit oksiduojasi ir tuo praranda daug vitaminų, pasikeičia spalva ir sumažėja maistingumo vertė. Sušaldytus vaisius ir daržoves dėk neatšildytus į verdantį vandenį, tada prarasi mažiau vitaminų bei mineralų ir maistingumo vertė bus didesnė.

Mėsą virk kiek reikia, bet neilgiau ir prieš pat valgi, o tada prarasi kuo mažiau maistingumo. Tas pat ir su kepimu. Mėsą geriau pirk iš krautuvų, o ne iš ūkių, nes krautuvėse mėsa yra veterinarinės inspekcijos patikrinta. Pirkdamas ūky, be mėsos inspekcijos nebūsi tikras, kad joje nėra virių, trichinų bei kitų parazitų arba paliesta tuberkulozės, brucelozės, septicemijos ir kitų ligų. Jeigu pirkai mėsą ūkyje, kad būtų saugiau, ją virk ir kepk nedideliais gabalais ir šiek tiek ilgiau negu normaliai, tuo padarysi ją saugią valgyti.

Pieną pirk iš krautuvų, nes jis bus pasterizuotas ir saugus vartoti, be to, pieninėse pienuose homogenizuojama, sudaužo riebalų globulus, jis nenusistovi. Jeigu pienu perki ūkyje, jį gali pasterizuoti ir padaryti saugų vartoti pats: pienu šildyk 75 laips. cels. 20 min. Tuo padarysi tuberkulozo, brucelozo bakterijas nepavojingomis ir pieno skonis nepasikeis. Pieno virimas užmuš arba padarys minėtas bakterijas nepavojingomis, bet pieno skonis pasikeis ir jo vertė sumažės. Pasterizuotas pienu, norint surauginti, reikia į jį pridėti pasukų (buttermilk).

O kaip su kiaušiniais? Lietuvoje buvo kalbama, kad norint pakelti svorį, reikia gerti žali kiaušiniai su alumi. Tą išbandžiau ir aš, bet svorio nepakėliau. Studijuodamas chemiją, sužinojau, kad kiaušinio baltymai yra labai sunkiai virškinami ir, be to, blogai absorbuojasi geležis. Be to, alaus alkoholis denatūruoja baltymus ir juos padaro beveik visai nevirškinamus. Taigi kiaušinius valgyk išvirtus, o jeigu nenori pakelti cholesterolio kraujyje, tai trynį išmesk. Kiaušinio virtas baltymas yra vertinga baltyminė medžiaga ir neturi cholesterolio.





• Madų ir grožio pasaulis

“Haute Couture” Prancūzijai duoda dides pajamas, todėl ir garsūs madų kūrėjai yra labai gerbiami ir apdovanojami. Neseniai prezidentas Mitterrand apdovanojo garbės legiono kryžiumi madų kūrėją Yves Saint Laurent. “Jo kūryba atstovauja prancūzišką kultūrą”, skambėjo per televiziją ir laikraščių antraštės. Laurent taip pat turėjo sėkmingą parodą Kinijoje. Paryžiuje jo kolekcija sukėlė sensaciją, nes demonstruojant madas buvo atsisakyta bet kokios muzikos palydos. Sidabro, baltų ir žalsvų atspalvių augmenijos ornamentais dekoruotoje salėje, visiškoje tylumoje ramiai vaikščiojo modeliuotojos, sudarydamos beveik bažnytinę nuotaiką. Tai buvo visiškas kontrastas triukšmingiems disko ritmam ir groteskiniai žygiuojantiems modeliam, kurie jau pradeda nusibosti.

Courreges, kuris prieš keletą metų pagarsėjo savo beveik steriliškom, baltom madom, šį kartą pasuko į žalsvus atspalvius. Žali motyvai užvyravo visų madų kūrėjų fantaziją. Kur pažiūri — visur švyti žalsvos spalvos, įvairiausių niuansų, įvairiausių atspalvių: smaragdo, turkyzo, melachito ir t.t. Daugiausia derinama su juodom ar tamsiai mėlynom, bet matyti ir raudonų.

Šių metų žieminė kolekcija irgi turi naujovių. Sijonų ilgis yra įvairus, labai individualus, bet naujiena — tai storesnės žieminės kojinės. Jos atrodo gražiai, lengvai raštuotos svarbiausia — šiltos. Žinant kylančias aukštų batų kainas, tai įdomi ir praktiška permaina. Pagaliau ne visos mėgsta dėvėti aukštus batus. Šiltų kojinių pasirinkimas yra įdomesnis ir įvairesnis.

Žiemos madų kūrėjai beveik visi yra

panašios nuomonės, kas liečia spalvas — jos yra tamsios: juoda, tamsiai pilka, tamsios languotos ir t.t. Dienos metu vyrauja klasiškos kombinacijos: sijonai, palaidinės, švarkai, megztiniai ir t.t. Vakariniai rūbai vėl pasižymi turtingumu: daug siuvinėjimų liaudies motyvais (Balkanų įtaka), auksu ir sidabru. Vėl madoje akšomai ir sunkūs mezginiai. Taip pat ir kailių papuošimai įgauna savo reikšmę: mažos kailinės apykaklės, maži rankogaliai ir si-

jono apačios apsiuvimas kailiuku. “Haute Couture” stabilizavosi. Nebeieškoma pigių sensacijų ir karikatūrinių nukrypimų. Naujų modelių stiliuose jaučiama tam tikra pagarba moteriai ir jos išvaizdos formavimui. Šalia patogumo ir rūbų praktiškumo, stengiamasi juos padaryti gražiais. Moteris, dėvėdama modernišką rūbą, turi jaustis ne tik patogiai, bet ir saviškai patenkinta. Šių metų visų madų kūrėjų linkmė yra elegancija.



Pierre Cardin modeliuotojos iš Kinijos



Calvin Klein Amerikoje vadinamas demokratiškų madų kūrėju. Jo pagrindinė kūrybos paskirtis yra dirbančiai moteriai, profesionalai, moteriai viešame gyvenime. Jau vaiku būdamas, jis susidūrė su siuvimo aplinka, nes močiutė buvo siuvėja, o motina mėgo gražiai rengtis. Jis pradėjo karjerą būdamas 20 metų, nuo to, kada savo sukurtas sukneles vežiodavo ant stumiamų pakabiklių New Yorko siuvyklų ir madų rajono gatvėmis. Kažkas pastebėjo jo talentą, ir viskas pasuko tinkama linkme. Dabar Calvin Klein yra 42 metų. Jo madų kūrimo studija ir modelių rūbų siuvykla nėra labai didelė. Joje dirbuoja apie 120 žmonių: madų stilistai — piešėjai, medžiagų ir modelių pritaikytojai, sukirpėjai, siuvėjai ir t.t. Metinė apyvarta siekia apie bilijoną dolerių. C.K. pagarsėjo savo labai agresyviomis džinsinių kelnų reklamomis, kurios beveik peržengia estetikos ir padarumo ribas. C.K. prisipažįsta, kad jis yra "bad boy", bet iššaukianti reklama neša pinigą... Tos reklamos sukelia pasipiktinimą kitų madų kūrėjų ir madų kritikų tarpe. Nežiūrint to, Calvin Klein sukurti madų modeliai yra labai konservatyvūs, moteriški, patogūs, tinkami dėvėti reprezentacijai ir profesinėje aplinkoje. Jis daugiausia kuria sportinę aprangą, kostiumus, švarkus, gatvės sukneles ir t.t.



Jaunamartė Marykė dėvi mamos Zentos Tenisonaitės-Hellemans pasiūtą suknelę

Kinijos įmonėse. Ten darbo jėga yra smarkiai pigesnė, darbas atliekamas kruopščiai, o už gerą prekę vakarų pasaulyje galima padaryti gerą pelną.

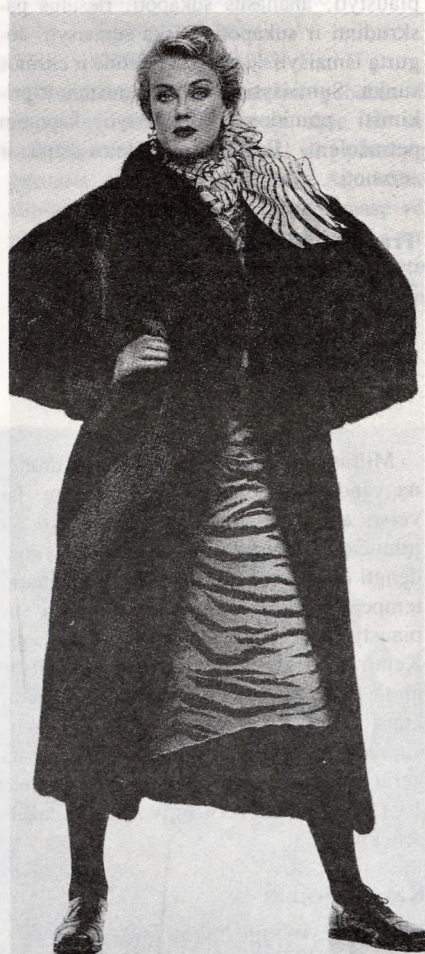
Saulės akinių mados

Dar niekad saulės akinių gamintojai neturėjo tokio pelno, kaip paskutiniaisiais metais. Per metus išleidžiamieji šiam saulės apsaugos kulto garbinimui net iki 900 milijonų dolerių. Kodėl perka saulės akinius? Viena iš priežasčių yra apsaugoti nuo saulės, bet daugumoje tai mados reikalas ir noras atrodyti kitaip. Užsidėk įdomesnius saulės akinius ir visi tuoj pastebės. Pagaliau ir visos garsenybės dėvi saulės akinius. O kas nenori prilygti filmų ar sporto "žvaigždėms". Saulės akinių stilius ir pagražinimai nustato jų kainą. Kažkur Hollywood'e galima gauti saulės akinių, kainuojančių net 35 tūkstančius dolerių... Saulės akiniai pasiekė beveik meno kūrinį lygį, kai jie išleidžiami ribotai, numeruoti ir su firmos ženklu lenžėje. Tokie kainuoja apie tris šimtus dolerių. Kaip ir visada mados mėgsta daryti šuolius atgal. Šiais metais yra vėl madinga akinių rėmų forma iš 50 ir 60-tų metų. Lenžių irgi yra visokių rūšių ir spalvų. Tinkamiausios akim yra "monochromatic" lenžės. Pasirenkant saulės akinius, reikia žiūrėti, kad jie tikrai atliktų savo pareigą — apsaugotų akis nuo stiprios saulės šviesos.

Kvepalų industrija atneša didelį pelną, todėl madų kūrėjai šalia aprangos stengiasi gaminti ir kvepalus. Naujų kvepalų pristatymas visuomenei vyksta su didžiausiomis reklamomis ir ceremonijomis. Naujausius kvepalus išleido Dior firma. Jų "premjerą" įvyko Monte Carlo su gausiais kvietimais svečiais, kurių tarpe netrūko ir karališkų atstovų.

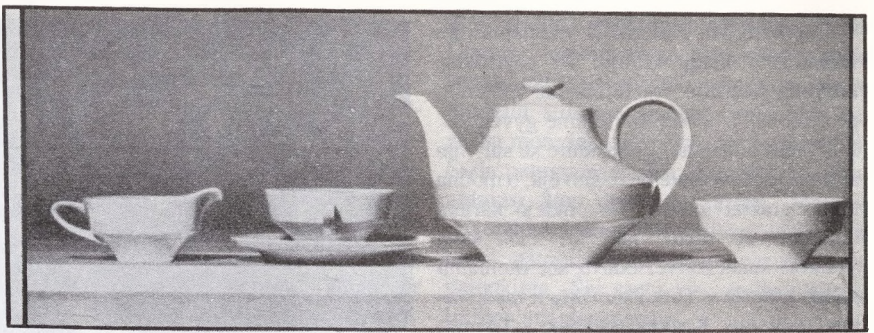
Pierre Cardin visus nustebino savo naujos kolekcijos demonstravimu Pekingė. Jo sukurtus rūbus demonstravo kinietės modeliuotojos. Nors jos ir nėra tos rūšies profesionalės, Cardin ir visi žiūrovai žavėjosi jų elegancija. Tačiau vietinėje spaudoje buvo pažymėta, kad paryžietiškas madas demonstravo sekretorės, slaugės ir kitų profesijų moterys, nes žodis "modeliuotoja" pas kiniečius dar nėra žinomas. Veliau P.C. savo naujos kūrybos rūbų kolekciją rodė Paryžiuje. Tam tikslui iš Kinijos buvo atvežtos aštuonios geriausios demonstruotojos. Visos parodos vietos iš anksto buvo išparduotos, nes Pekingio gražuolės buvo nepaprasta sensacija. Pierre Cardin savo kūrybos aprangą, papuošalus, įvairius priedus ir kosmetiką pradėjo gaminti keliose

Madingi kailiniai



• Šeimininkų kampelis

Veda L. MURAUSKIENĖ



Kimšti pomidorai

- 6 pomidorai,
- 1 p. virto kumpio,
- ¼ p. ananaso,
- ¼ p. kapotų riešutų,
- ½ p. jogurto (paprasto),
- ¼ p. rūgščios grietinės,
- 1 štl. citrinos sunkos,
- kapotų petražolių,
- pipirų, druskos,
- salotos lapų.

Pomidorus nuplauti ir nupiauti viršų. Šaukšteliu išskaptuoti sėklas. Pagal skonį įberti druskos ir pipirų. Kumpį smulkiai supiaustyti, ananasus sukapoti, riešutus paskrudinti ir sukapoti. Viską sumaišyti. Jogurtą išmaišyti su rūgščia grietine ir citrinos sunka. Sumaišyti su kumpio mišiniu ir prikimšti pomidorus. Pabarstyti kapotom petražolėmis. Padėti ant salotos lapų ir servuoti.

Trapus plokštainis

- 2½ p. miltų,
- ¼ štl. druskos,
- 1 p. drungno vandens,
- 1 kiaušinis,
- sezamo sėklų,
- krapų.

Miltus sumaišyti su druska. Supilti drungną vandenį ir gerai išmaišyti šaukštu. Išversti ant miltuotos lentos ir minkyti 10 minučių. Tešlą sudėti į riebaluotą indą, uždengti drėgna skarele ir palaikyti kambario temperatūroje apie 2 valandas. Tešlą supiaustyti į 4 dalis ir labai plonai iškočioti. Kepimo skardą lengvai patepti riebalais ir įdėti iškočiotą tešlą. Viršų patepti plaktu kiaušiniu. Pabarstyti sezamo sėklomis ir kapotais krapais (gali būti džiovinti). Tešlą gerai subadyti šakute. Kepti prie 425° apie 10-15 minučių. Tinka su įvairiais padažais prie kokteilių.

Kavos gėrimas

- 1 štl. kavos miltelių (instant),

- 1 štl. kakavos miltelių,
- 2 p. šalto, nugriebto pieno (skim),
- 1 štl. vanilės ekstrakto,
- ledo gabalų.

Viską sudėti į blenderį ir gerai išplakti.

Vištienos mišrainė

- 3 p. piaustytos virtos vištienos,
- ½ p. kapotų salierų,
- 2 štl. smulkiai kapotų svogūnų,
- ¼ p. majonezo arba mėgiamo padažo,
- 1 štl. citrinos sunkos,
- 2 štl. "capers",
- ½ štl. druskos,
- pipirų, salotos lapų.

Virtą vištieną supiaustyti mažesniais gabalais ir sumaišyti su visais priedais. Servavimo indą arba individualius indelius iškloti salotos lapais ir sudėti vištienos mišrainę.

Morkų daržovės

- ¼ p. sviesto arba margarino,
- 1 didelis svogūnas,
- 2 sv. morkų,
- ¼ štl. druskos,
- kapotų petražolių,

- ¾ štl. kapoto geltono pipiro.

Morkas nuvalyti ir supiaustyti pailgom, plonom lazdelėmis. Paimti dalį sviesto ir jame pakepinti plonom riekelėm supiaustytą svogūną. Kai svogūnas suminkštės, tada išimti ir laikyti šiltai. Į tą patį indą kur kepė svogūnas, sudėti likusį sviestą ir morkas. Išmaišyti ir uždengus troškinti ant lengvos ugnies apie 20 minučių, tada atidengti ir šildyti, kol išgaruos visas skystis. Sudėti druską, geltoną pipirą, petražoles ir iškeptus svogūnus. Viską išmaišyti ir sudėti į servavimo indą. Tinka prie mėsų ir kaip užkandis.

Pupelių ir vištienos apkepas

- 1 sv. džiovintų "lima" pupelių,
- 8 p. vandens,
- 1½ sv. viščiuko sparniukų,
- ¼ p. sviesto arba margarino,
- 1 didelis kapotas svogūnas,
- 4 riekėm supiaustytos morkos,
- 2 štl. "curry" miltelių,
- ¼ štl. cinamono miltelių,
- 2 štl. miltų,
- 2 štl. druskos,
- 1 p. pieno,
- 1 pakelis (10 oz.) šaldytų žirnių.

Trapus plokštainis



Pupeles nuskalauti šaltu vandeniu. Į didesnę indą supilti vandenį, sudėti pupeles, uždengti palikti per naktį, kad išmirkėtų. Sekančią dieną išmirkusias pupeles pavirinti apie 35 minutes, kad kiek suminkštėtų. Sparniukus perpiauti į dvi dalis, pakepinti riebaluose iš aliejų pusių, kad paruduotų, ir padėti ant popierinės servietėlės, kad sugertų riebalus. Į tą pačią keptuvę sudėti svogūną, morkas, "curry", cinamoną ir lengvai kepinti, kol svogūnas suminkštės. Tada įmaišyti miltus ir druską. Nusunkinti pupeles. Turi būti apie 2 puodukai skyščio, jei tiek nėra, pridėti vandens. Skystį užpilti ant pakepinto svogūno ir šildyti, kol pradės tirštėti. Supilti pieną, sudėti žirnius išmaišyti ir užvirinti. Pupeles, vištienos sparniukus sudėti į riebaluotą apkepo indą ir užpilti užvirintas daržoves. Kepti apie 40 min. prie 350°. Kepant vieną kartą pamaišyti.

Agurkų gėrimas

- 1 ½ p. vanilinio jogurto,
- 1 štl. medaus,
- 1 agurkas,
- 2 kiaušiniai.

Paimti vidutinio dydžio agurką supiaustyti, nulupti ir išpiaušti sėklas. Geriausia tinka ilgi "english" rūšies, nes turi mažiausiai sėklų. Viską sudėti į blenderį ir plakti vidutiniu greičiu, kad pasidarytų vienoda masė.

Raugintų kopūstų mišrainė

- 2 p. raugintų kopūstų,
- ¼ p. kapotų salierų,
- ½ p. tarkuotų morkų,
- 2 obuoliai (nulupti, sukapotai),
- ¼ p. aliejaus,
- ¼ p. obuolinio acto,
- cukraus, kmyną.

Sumaišyti visas daržoves. Gerai išplakti aliejų, actą, cukrų (pagal skonį) kmyną ir kitus norimus prieskonius. Padažą užpilti ant daržovių ir gerai išmaišyti. Uždengus palaikyti šaldytuve apie 2 val. Prieš servuojant nupilti atsiradusį skystį.

Bulvių ir porų daržovės

- 4 porai (leeks),
- 2 št. aliejaus (corn oil),
- 12 vidutinių bulvių (raudonų),
- mėtų lapelių,
- ¾ p. rugščiios grietinės,
- 1 štl. acto,
- ½ p. kapotų petražolių,
- druskos ir pipirų pagal skonį.

Porų tamsius lapus nupiauti. Likusią dalį

perpiauti išilgai ir gerai išplauti, supiaustyti 4 cm. ilgio gabalais. Į sunkesnę indą įpilti aliejų, sudėti piaustytus porus ir pavirinti 2 minutes ant vidutinės temperatūros. Sumažinti temperatūrą, uždengti ir troškinti 10 minučių. Bulves labai gerai nuplauti, nepiaustytas sudėti į indą, įpilti vandens, įdėti mėtų lapelių ir virti, kol bulvės suminkštės. Bulves gerai nusunkinti ir kiek palaikyti, kad išgaruotų. Į bulves sudėti patroškintus porus ir gerai išmaišyti. Įmaišyti rugščią grietinę ir actą. Tada viską lengvai pašildyti, žiūrėti, kad neužvirtų. Sudėti kapotus krapus ir prieskonius.

Kimšti obuoliai

- 2 št. sviesto arba margarino,
- 6 vidutiniai kepimo obuoliai,
- 1 didelis kapotas svogūnas.
- 1 p. kapotų, nuluptų ir besėklų pomidorų,
- ¼ p. razinų,
- ¼ štl. sutrinto raudono pipiro,
- ¼ štl. garstyčių miltelių,
- 4 št. raudonų serbentų drebučių,
- 4 št. obuolių acto,
- 1 št. kapotų "ginger" konservų.

Nupiauti obuolių viršūnes ir išskaptuoti vidų, bet aplink palikti dalį minkštimo. Riebalus išleisti keptuvėje, sudėti kapotus svogūnus ir troškinti apie 5 min. Pridėti išskaptuotą ir sukapotą obuolio minkštimą (apie 1 p.), kapotą pomidorą, razinas, "ginger", sutrintą raudoną pipirą, garstyčių miltelius, 1 šaukštą serbentų drebučių ir 1 šaukštą acto. Lengvai pavirinti, kol pradės tirštėti. Obuolius sudėti į negilų kepimo skardą ir pripildyti paruoštu mišiniu.

Raugintų kopūstų mišrainė



Pašildyti likusius serbentų drebučius su actu ir šaukšteliu užpilti ant obuolių. Kepti apie 30 min. prie 350°, laistyti atsiradusia sūka. Palaikyti orkaitėje dar apie 15 min. išjungus šilumą, kad kiek apdžiūtų. Tinka prie keptos paukštienos.

Kimštos kriaušės

- ¾ p. varškės,
- 2 št. skrudintų migdolų,
- ¼ p. kapotų salierų,
- ½ p. jogurto (paprasto),
- 6 salotos lapai,
- 6 kriaušės,
- paprikos miltelių.

Gerai sumaišyti varškę, sukaptus migdolos, salierus ir jogurtą. Kriaušes nuvalyti, nulupti, perpiauti išilgai ir išskaptuoti sėklalīdzdžius. Kiekvieną kriaušės pusę padėti ant salotos lapo pusės ir pripildyti varškės mišiniu. Pabarstyti paprikos milteliais.

Alaus padažas

- 1 pakelis grietininio sūrio,
- ¾ p. pieno,
- ¼ p. alaus,
- 8 oz. aštraus "Cheddar" sūrio,
- 1 skiautelė česnako,
- 3 marinuoti agurkėliai.

Grietininį sūrį supiaustyti gabalais ir plakti su pienu blenderyje apie 10 sekundžių. Sudėti "Cheddar" sūrį piaustytą gabalais, alų ir vėl gerai išplakti. Agurkėlius supiaustyti ir sudėjus į išplaktą masę vėl plakti apie 3 sekundes. Padažą supilti į servavimo indą ir laikyti šaldytuve. Tinka prie žalių daržovių, sausainių, džiovintų bulvių ir t.t.

• Atsiųsta paminėti

Raidė Užmuša, Dvasia Gaivina — Antanas Rubšys; iš Krikščionis Gyvenime serijos, 79 psl., kaina nepažymėta.

Sunkių Sprendimų Metai — Bronius Aušrotas; kariškio prisiminimai; išleido Lietuviškos knygos klubas; dailininkas — P. Jurkus; 234 psl., kaina nepažymėta.

Dvylika — Anatolijus Kairys; dvylika vienaveiksmių jaunimo scenai; išleido Lietuvių Literatūros Bičiuliai; dailininkė — A. Sutkuvienė; 191 psl., kaina nepažymėta.

Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika — septintas tomas, skirtas Šv. Kazimiero 500 metų mirties sukakčiai paminėti; dailininkė — seselė Mercedes; išleido L. K. S.; 728 psl., kaina \$7.00.

Lietuvių Išeivijos Spaudos Bibliografija 1975-1979; išleido Lituanistikos Leidykla; leidinį paruošė P. Gaučys ir J. Dainauskas; 345 psl., kaina nepažymėta.

Pasaulio Lietuvis — leidinys bendruomenės minčiai ir gyvenimui; leidėjai — PLB; redaguoja redaktorių kolektyvas; prenumerata metams — \$10.00 redakcijos ir administracijos adresas: Pasaulio lietuvis, 5620 S. Claremont Ave., Chicago, Ill., 60636, U.S.A. Tel. (312) 778-2200.

Švietimo Gairės — lietuviškojo ugdymo leidinys. %Žurnalas mokyklai ir šeimai; leidėjai JAV LB Švietimo Taryba; redaktorė — Stefanijs Stasiene, 18112 Windward Rd., Cleveland, Ohio, U.S.A. 44119; administratorius — Juozas Plačas; 3206 W. 65th Pl., Chicago, Ill., U.S.A. 60629; išeina du kartus per metus, prenumerata \$4.00.

Lietuvių Dienos — mėnesinis lietuvių kultūros ir visuomenės gyvenimo žurnalas, lietuvių ir anglų kalbomis; redaguoja redakcinė kolegija; adresas: 4364 Sunset Blvd., Hollywood, Calif., 90029, U.S.A.; prenumerata metams — \$20.00, Kanadoje — \$25.00

Metmenys — periodinis kultūrinis leidinys; redaktorius — Vytautas Kavolis; administratorė — M. Paškevičienė — 3308 W. 62nd Pl., Chicago, Ill., U.S.A., 60629; keturių numerių prenumerata — \$10.00; leidžia AM&M Publication.

Tėvynės Sargas — politikos ir socialinių mokslų žurnalas; redaktorius — A.J. Kasulaitis, 894 East 223-rd Street, Euclid,

Ohio 44123, U.S.A.; administracija: A. Viliušis, 4050 S. Campbell Ave., Chicago, Ill. 60632, U.S.A.; vieno numerio kaina — \$4.00.

Naujoji Viltis — LSTK Neo-Lituania ir Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga; redaguoja — A. Laikūnas, B. Nemickas, V. Valiukėnas; administratorius — B. Kaskaitis, 935 Beverly Rd. Cleveland Hts. Ohio 44121 U.S.A.; vieno numerio kaina — \$4.00.

Ateitis — lietuvių katalikiško jaunimo žurnalas; vyr. redaktorė — Stasė Petersonienė, 2534 West 40th Street, Chicago, IL 60632, USA; leidėjai — Ateitininkų Federacija; administatorius — J. Polikaitis, 7235 South Sacramento Ave., Chicago IL 60629, U.S.A.; prenumerata metams — \$12.00.

Chronicle of the Catholic Church in Lithuania; Published by the Lithuanian Roman Catholic Priests' League of America; 351 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207, U.S.A.

Lituanus — Lithuanian quarterly — kultūros mokslo žurnalas anglų kalba; redaguoja A. Klimas, T. Remeikis, B. Vaškelis; prenumerata metams \$10.00; adresas: Lituanus - 6621 S. Troy, Chicago, Ill., U.S.A.

Skautų Aidas — Lietuvių Skautų S-gos leidinys jaunimui, redaktorius — A. Saulaitis, S.J.; adresas — 2345 West 56 Street, Chicago, Ill., U.S.A. 60636; administratorė — M. Jonikienė; adresas — 6346 So. Washtenaw Ave., Chicago, Ill., U.S.A. 60629; prenumerata metams — \$5.00.

Technikos Žodis — A.L. Inžinierių ir Architektų S-gos leidinys; redaguoja kolektyvas; administratorius — A. Brazdžiūnas; 7980 W. 127 St. Palos Park, Ill. 60464, U.S.A.; prenumerata metams \$6.00.

Šaltinis — tikišinės ir tautinės minties žurnalas; leidžia — Šv. Kazimiero Sąjunga ir Tėvai marjonai; redaguoja k. S. Matulis, MIC. Metinė prenumerata — \$6.00, adresas: 16 Hound Rd., West Bridgeford, Nottingham NG2 6AH, England.

Seleziečių Balsas — leidžia Lietuviai Seleziečiai; redaguoja — k. M. Burba, S.D.B.; redakcijos adresas — Lituani Don Bosco, Via Colonna 2, 00044 Frascati (Roma) — Italia.

Laiškai Lietuviams — Tėvų jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas; redaktorius J. Vaišnys,

SJ; adresas — 2345 West 56th Street, Chicago, Ill. 60636, U.S.A.; prenumerata metams — \$8.00

Moterų Dirva — L.R.K. Moterų Sąjungos leidinys; redaktorė — Mrs. Dale Murray; prenumerata metams — \$5.00 Amerikoje, kitur — \$6.00. Adresas — 3005 N. 124th St., Brookfield, Wis. 53005, U.S.A.

Eglutė — iliustruotas vaikų žurnalas; redaguoja ir leidžia N.P.M. Seserys, Putname; išeina kas mėnesį, metinė prenumerata \$7.00; adresas: Eglutė — Immaculate Conception Convent, Putnam, Conn., U.S.A., 06260.

Krivulė — leidžia Vakarų Europos Lietuvių Sielovada; redaguoja — k. P. Celiešius; adresas — Kirchenstr. 5, 8939 Bad Woerishofen, W. Germany.

Akirčiai — atviro žodžio mėnraštis; redaguoja redakcinis kolektyvas; adresas: 6821 So. Maplewood Ave., Chicago, Ill., 60629, U.S.A.; metinė prenumerata \$8.00.

ELTA — Information Bulletin, Lithuanian Foundation; 345 Highland Blvd., Booklyn, N.Y. 11207, U.S.A.

The Observer — a newspaper published monthly by the Lithuanian Roman Catholic Federation of America; redaguoja redakcinis kolektyvas; adresas: 4545 W., 63 rd. Street, Chicago, Ill., U.S.A. 60629; metinė prenumerata \$10.00

ŽURNALUI AUKOJO:

\$200.00 — Montrealio Kat. Moterų Dr-ja, Montreal, Que., \$100.00 — Toronto Prisi-kėlimo parap. Kat. Moterų Dr-ja, Toronto, Ont., \$50.00 — Paulienė B. Allendale, N.J., \$35.00 — Prunskienė P. Chicago, Ill., \$12.00 — Paukštienė J., Chicago, Ill., \$10.00 — Karaitienė V. Union Pier, Mich., \$6.00 — Jančauskienė A. Geelong, Australia, \$5.00 — Abromaitienė P. Toronto, Ont., Dedinienė E., Brooklyn, N.Y., Giedriūnienė O. Tecumseth, Ont., Janušienė Z. Livonia, Mich., Juodišienė O. Toronto, Ont., Kalvaitienė O. Cleveland, Ohio, Kazlauskienė G. Waterbury, Conn., Liaudanskienė B. Detroit, Mich., Milišauskienė M. Kenosha, Wisc., Rev. J. Pragulickas, Elizabeth, N.J., Purtilienė E., St. Petersburg, Fla., Radavičiūtė E., Toronto, Ont., Remezienė K. Richmond Hts., N.Y., Skar-

dienė E. Sault St. Marie, Ont., Smailienė R. Omaha, Nebr., \$2.00 — Angelika J. Chicago, Ill., Asmenavičienė A. Hamilton, Ont., Bieliniene N. Cleveland, Ohio, Čypienė B. Rochester, N.Y., Damašienė V. Chicago, Ill., Jelionienė S. Darien, Ill., Juocepienė E. Brooklyn, N.Y., Petrauskienė D. Chicago, Ill., Razulevičienė E. Norwood, Mich., Simenienė A. Dorchester, Mass., Skeivienė A. Chicago, Ill., Varkalienė A. Sunshine, Australia, Vede-gienė T. Cleveland, Ohio.

GARBĖS PRENUMERATOS

Abromaitienė O. Lemont, Ill., Adomaitienė O. Canandaika, N.Y., Adomavičienė B., Scarborough, Ont., Anysienė V. Toronto, Ont., Astrienė V. Grand Rapids, Mich., Augienė V. Providence, R.I., Azubalienė River Grove, Ill., Bačkienė Z. Paris, Europe, Bačkienė O. Washington, D.C., Bagdonienė H., Chicago, Ill., Bajorūnienė M. Pompano Beach, Fla., Balčiūnienė G. Toronto, Ont., Balzariene K. Chicago, Ill., Bankaitienė A. Fairview Park, Ohio, (2 m.), Bočkienė E. Toronto, Ont., Bara-kauskienė P. Toronto, Ont., Basalykienė M. Toronto, Ont., Barauskienė S.K. To-ron-to, Ont., Baršauskienė S. La Salle, Bartkuvienė K. Hamilton, Ont., Bileviči-ene S. Ottawa, Ont., Batisa B. Brockton, Mass., Blackwell R. Corning, N.Y., Balu-tienė V. Valencia, Venezuela, Blums L., Hamilton, Ont., Brasienė E. Hamilton, Ont., Brazdžionienė I., Los Angeles, Calif., Bražienė D. Mississauga, Ont., Breichmanienė G. Ont., Bubliauskienė K. Toronto, Ont., Budzinauskienė B. Water-bury, Conn., Bureikienė R., Glendale, Calif., Butkevičienė S. Oshawa, Ont., Bužinskienė B. Union Pier, Ind. Čampienė J. Waterbury, Conn., Čaplinskas O. Madi-son Wisc., Čiakienė E.E. Chicago, Ill., Čibienė E., Greay Neck, N.Y., Čipienė S. Willo Wick, Ohio, Čipkuvienė T. Mon-treal, Que., Dabkus S. Toronto, Ont., Dalindienė V. Toronto, Ont., Dedinienė V. Worcester, Mass., Demikienė V. Toronto, Ont., Dulksnienė A. Chicago, Ill., Dun-cienė J. Southfield, Mich., Gabienė J. St. Catharines, Ont., Garkūnienė M. Dundas, Ont., Gečienė M. Toronto, Ont., Geldienė D. Belleville, Mich., Gliozerienė S. Chicago, Ill., Gotseldienė O. Toronto, Ont., Genienė V. Chicago, Ill., Giedri-mienė O., Tecumseth, Ont., Gotceitienė S. Toronto, Ont., Grajauskienė G. Hamilton, Ont., Grikinienė K. Los Angeles, Calif.,

Grzes S. High Water, Que., Gruodienė J. Chicago, Ill., Gudaitienė M. Palm Harbor, Fla., Gverzdienė M. St. Catharines, Ont., Ignatavičienė J. Toronto, Ont., Indrelienė O. Toronto, Ont., Išganaitienė A. Mon-treal, Que., Jagelienė S. Toronto, Ont., Janulaitienė K. Toronto, Ont., (2 m.), Janulionienė J. Kilnenny, Australija, Janu-šienė Z. Livonia, Mich., Janušonienė J. Dusman, Wisc., Jasienė P. New London, Conn., Jonušienė E. Omaha, Nebr., Jonuškienė E. St. Germain, Man., Juce-vičienė P. Weston, Ont., Juknelienė J. Melrose Park, Ill., Juknevičienė A. Brock-ton, Mass., Jurkėnienė H., Worcester, Mass., Juškienė L. Kenosha, Wisc., Kučinskienė E. St. Petersburg, Fla., Kalendrienė V. Toronto, Ont., Kalinaus-kienė S. Philadelphia, Pa., Kaliukevičienė I. Port Colborn, Ont., Kat. Moterų Draugija, Australija, Karaliūnienė O. St. Catharines, Ont., Karosienė O. Edmonton, Alberta, Kazlauskienė G. Waterbury, Conn., Kaz-lauskienė K. Winnipeg, Man., Keniausienė

O. Waterbury, Conn., Kenter G. Danbury, Conn., Kezineitienė A. Hamilton, Ont., Kindurienė O. Gulfport, Fla., Kriaučeliū-nienė S. Highland, Ind., Kubilienė V. Rex-dale, Ont., Kulbokienė V. Gulfport, Fla., Kuprionienė M. Los Angeles, Calif., Kudžma-Navikėnienė G. Montreal, Que., Latauskienė B. Hamilton, Ont., Laucevi-čienė J. Woodhaven, N.Y., Lediene A. To-ron-to, Ont., Lengnikienė E. Hamilton, Ont., Liaugminaitė J. Hamilton, Ont., Leparskienė P. Warren, Mich., Liegienė M. Stayner, Ont., Lietuvių Moterų Klubas, Waterbury, Conn., Liorentienė A. Holly-wood Fla., Liuimienė S. Toronto, Ont., Lukošienė B. Tillsonburg, Ont., Mačer-nienė R. Chicago, Ill., Mackevičienė E. Euclid, Ohio, Mackiewicz M. Centerville,

Mass., Majauskienė E. Chicago, Ill., Malaskė A. Winnipeg, Man., Manglicienė D., Toronto, Ont., Matulionienė J. Sturgis, Mich., Meiliūnienė A. Australia, Melienė M. Chicago, Ill., Meškauskienė O. St. Catharines, Ont., Meškauskienė S. Toronto, Ont., Meškauskienė L. Hamilton, Ont., Mikalauskienė J. Chicago, Ill., Mikoliūnienė M. Michigan City, Ind., Milcienė A. Manchester, Conn., Misiū-nienė G. Chicago, Ill., Montvilienė G., La Salle, Que., Morkūnienė M. Verdun, Que., Motiejūnienė O. Los Angeles, Calif., Nar-kevičienė D. Arlington, Mass., Ocevičienė S., 1 m. Toronto, Ont., Pareštienė B. Hamilton, Ont., Paškevičienė D. Toronto, Ont., Paulaitienė N. Sudbury, Ont., Pazu-

kaitė V. Toronto, Ont., Pančyliene J. Chicago, Ill., Petniūnienė H. Richmond Hill, N.Y., Petrušaitienė, Wisc., Petrauski J. Chicago, Ill., Petronienė D. Dearborn, Hts. Mich., Povilaitienė A. Grand Neck, N.Y., Preibienė N. Toronto, Ont., Prusi-enė G., Ill., Pumputienė J. Middletown, N.Y., Puterienė A. Toronto, Ont., Puterie-nė D. Toronto, Ont., Radzevičiūtė E. To-ron-to, Ont., Ramanauskienė E. Chicago, Ill., Ramonienė J. Oakville, Ont., Rastap-kevičienė T. Dutton, Ont., Remežienė K. Richmond Hill, N.Y., Rimienė A. Chi-cago, Ill., Rimkienė A. Chicago, Ill., Rimkienė M. Vittoria, Ont., Rimkūnienė I. Michiana, Mich., Rociūnienė O. Independ-ence, Ohio, Rudaitienė D. Chicago, Ill., Rutkauskienė S. Lakewood, Ohio, Sakienė S. Mississauga, Ont., Šapkienė V. Kelowne, B.C., Šaulienienė V. Toronto, Ont., Shepulienė R. Middle Ville, N.Y., Serapinienė T. Chicago, Ill., Šetkienė A. St. Catharines, Ont., Šetikienė A. St. Catharines, Ont., Šetkuvienė M. St. Catharines, Ont., Šileikienė J. Toronto, Ont., Skeivelienė P. St. Catharines, Ont., Šiliauskienė M. Lachine, Que., Šimkienė P. Toronto, Ont., Sirutienė R. Toronto, Ont., Sirutienė G. Santa Monica, Calif., Skladaitienė J. Philadelphia, Pa., Skladai-tienė E. Philadelphia, Pa., Skripkutė L. Hamilton, Ont., Slabosevičienė G. Toronto, Ont., Šlapelytė J. Los Angeles, Calif., Smailienė R. Omaha, Nebr., Smilgienė S. Vancouver, B.C., Smimowa G. Swarz Creek, Mich., Stončienė G. Mount Vernon, N.Y., Stakauskienė R. Chicago, Ill., Staškevičienė D. Verdun, Que., Staškevičienė O. Port Colborn, Ont. (2m), Stepaityienė E. Toronto, Ont., Stir-bienė V. Toronto, Ont., Strolienė S. Grand Rapids, Mich., Šukienė K. St. Catharines, Ont., Survilienė A. Australia, Švegždienė E. Toronto, Ont., Tamošaitienė A. Kings-ton, Ont., Tamulionienė B. Toronto, Ont., Tanner J. Baie d'Urfe, Que., Tarvydienė M. Hamilton, Ont., Trakimienė T. Toronto, Ont., Trečiokienė J. Union, N.J., Turutienė B. Willowick, Ohio, Urbonienė S. St. Petersburg Beach, Fla., Vaišvilienė S. Chicago, Ill., Valienė A. Toronto, Ont., Valiunienė V. Chicago, Ill., Vaznelienė N. Chicago, Ill., Venskienė S. Sudbury, Ont., Vileniškienė O. Dorchester, Mass., Vasikauskienė S. Richmond Hill, N.Y., Viskontienė G. Chicago, Ill., Vičiūnienė K. Australia, Zailskienė T. Cicero, Ill., Žilienė, Etobicoke, Ont., Žukienė A. Great Neck, N.Y., Žitkuvienė J. Chicago Ill.